

Agenda – Y Pwyllgor Deisebau

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgora 5 – Tŷ Hywel	Gareth Price – Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Llun, 7 Mawrth 2022	0300 200 6565
Amser: 14.00	Deisebau@senedd.cymru

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datganiadau o fuddiant
(Tudalennau 1 – 19)

2 Sesiwn Dystiolaeth – P-06-1207 Dechreuwch gyfeirio at ddiinasoedd a threfi Cymru yn ôl eu henwau Cymraeg

Gwenith Price, Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg

Eleri James, Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg

3 Deisebau newydd

3.1 P-06-1240 Gwella gwasanaethau iechyd i bobl ag epilepsi sy'n byw yng Nghymru
(Tudalennau 20 – 27)

3.2 P-06-1247 Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i arwain y ffordd drwy gefnogi treialon wythnos waith pedwar diwrnod yng Nghymru
(Tudalennau 28 – 35)

3.3 P-06-1251 Dylid sicrhau'r hawl i fynediad o bell i bobl anabl a niwrowahanol
(Tudalennau 36 – 45)

3.4 P-06-1253 Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru
(Tudalennau 46 – 58)

4 Y wybodaeth ddiweddaraf am ddeisebau blaenorol

- 4.1 P-05-1106 Cyflwyno cyllidebau iechyd personol a gofal personol yng Nghymru.
(Tudalennau 59 – 69)
- 4.2 P-06-1200 Dylid gwneud rhwymo ceffylau yn anghyfreithlon ac yn weithred o greulondeb yng Nghymru, ni waeth a oes gan y ceffylau gysgod neu beidio
(Tudalennau 70 – 73)
- 4.3 P-06-1228 Talu bonws i athrawon uwchradd am farcio a safoni asesiadau swyddogol haf 2021
(Tudalennau 74 – 78)
- 4.4 P-06-1230 Mae pob eiliad yn cyfrif: Dylid gosod diffibriliwr ym mhob ysgol yng Nghymru i'r cyhoedd gael mynediad ato
(Tudalennau 79 – 80)
- 4.5 P-05-949 ARBED YR HEN YSGOL GANOLRADD I FERCHED Y BONT-FAEN RHAG EI DYMCHWEL
(Tudalennau 81 – 85)
- 5 Papur i'w nodi – Llythyr ac adroddiad gan y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ynghylch ymgysylltu â phlant a phobl ifanc am flaenoriaethau'r Pwyllgor ar gyfer blaenoriaethau'r Senedd.**
(Tudalennau 86 – 87)

[Blaenoriaethau pobl ifanc ar gyfer y Pwyllgor yn y Chweched Senedd](#)

[Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg](#)

- 6 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o eitem 7 y cyfarfod.**
- 7 Trafod tystiolaeth – P-06-1207 Dechreuwch gyfeirio at ddinasoedd a threfi Cymru yn ôl eu henwau Cymraeg**

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Gwella gwasanaethau iechyd i bobl ag epilepsi sy'n byw yng Nghymru

Y Pwyllgor Deisebau | Mawrth 2021
Petitions Committee | March 2021

Cyfeirnod: SR221851-2

Rhif y ddeiseb: P-06-1240

Teitl y ddeiseb: Gwella gwasanaethau iechyd i bobl ag epilepsi sy'n byw yng Nghymru.

Geiriad y ddeiseb: Rydym yn pryderu nad yw'r gwasanaethau cyfredol i bobl ag epilepsi sy'n byw yng Nghymru yn rhoi'r cymorth a'r gefnogaeth y mae eu hangen arnynt. Mae Epilepsy Action yn argymhell llwyth achosion o ddim mwy na 250 o bobl i bob Nyrs Epilepsi Arbenigol, a hynny er mwyn lleihau effaith eu cyflwr a darparu'r gofal gorau posibl. Nid oes yr un rhan o Gymru'n bodloni'r argymhelliad hwn ar hyn o bryd. Mae yna brinder nyrsys epilepsi arbenigol ac mewn llawer o ardaloedd mae'r amseroedd aros i weld niwrolegwyr dros 12 mis.

1. Cefndir

Mae gan bron **1 o bob 100 o bobl** yn y DU epilepsi. Yng Nghymru, mae gan **tua 32,000 o bobl** epilepsi.

Mae epilepsi yn **gyflwr niwrolegol** sy'n effeithio ar yr ymennydd ac yn achosi trawiadau neu deimladau ac ymddygiadau anarferol. Gall epilepsi ddechrau ar unrhyw oedran a cheir llawer o wahanol fathau. Bydd rhai plant yn tyfu allan o'r cyflwr wrth iddynt fynd yn hŷn. Ond i lawer o bobl, mae epilepsi yn gyflwr gydol oes. Mae rhagor o fanylion ar gael ar [wefan Epilepsy Action Cymru](#).

Gall triniaeth reoli episodau epileptig. Ni all meddyginiaethau epilepsi wella epilepsi ond mae cyffuriau gwrth-epileptig (AEDs) **yn gallu helpu i atal neu leihau nifer y trawiadau**. Mae mathau eraill o driniaeth yn cynnwys llawdriniaeth ar yr ymennydd, neu weithiau gellir defnyddio deiet arbennig (y deiet cetogenig) ar gyfer plant.

Mae **Nyrsys Epilepsi Arbenigol yn chwarae rhan arwyddocaol** yng ngofal pobl ag anhwylderau niwrolegol fel epilepsi.

Cyhoeddodd Llywodraeth flaenorol Cymru [Gynllun Cyflawni ar gyfer Cyflyrau Niwrolegol](#) yn 2017. Sefydlwyd Grŵp Gweithredu ar Gyflyrau Niwrolegol i oruchwylio'r cynllun cyflawni a chefnogi'r Byrddau Iechyd a phartneriaid i gyflawni eu cynlluniau lleol.

Mae'r Grŵp Gweithredu ar Gyflyrau Niwrolegol, sy'n ymdrin â chyflyrau sy'n cynnwys sglerosis ymledol, clefyd niwronau motor, epilepsi, clefyd Parkinson, nychdod cyhyrol ac anaf caffaeleiddig i'r ymennydd yn rhan o **Gydweithrediad Iechyd GIG Cymru** (sefydliad cenedlaethol sy'n gweithio ar ran y cyrff iechyd sy'n rhan o GIG Cymru).

Nid yw Llywodraeth Cymru wedi diweddararu'r Cynllun Cyflawni ar gyfer Cyflyrau Niwrolegol. Yn lle hynny, mae [Fframwaith Clinigol Cenedlaethol Llywodraeth Cymru](#) a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2021, yn disgrifio sut y bydd gwasanaethau clinigol (fel cyflyrau niwrolegol) yn cael eu cefnogi gan ystod o **ddatganiadau ansawdd** sy'n nodi bwriadau polisi lefel uchel ac yn disgrifio'r safonau a'r canlyniadau a ddisgwylir gan wasanaethau clinigol. Nid oes datganiad ansawdd ar gyflyrau niwrolegol wedi'i gyhoeddi eto.

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Yn ei hymateb at Gadeirydd y Pwyllgor Deisebau, dywed Eluned Morgan AS, y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, mae Llywodraeth Cymru yn “parhau i gydweithio â'r **Grŵp Gweithredu ar Gyflyrau Niwrolegol** er mwyn gwella gwasanaethau i'r rheini ledled Cymru sydd â chyflyrau niwrolegol, gan gynnwys epilepsi”. Mae'r Gweinidog yn nodi nifer o flaenoriaethau y mae'r Grŵp yn gweithio arnynt ar hyn o bryd gan gynnwys:

- Datblygu **dangosfwrdd data ar gyfer epilepsi**; i gefnogi achosion busnes ar gyfer datblygu gwasanaethau a sicrhau cefnogaeth i bobl sydd ag epilepsi yn y dyfodol.
- Datblygu **datganiad ansawdd ar gyfer cyflyrau niwrolegol**; yn pennu'r disgwyliadau o ran sut y mae modd cefnogi pobl â chyflyrau niwrolegol yn well.
- **Cydgysylltu ag Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol y DU**; i sicrhau bod strategaeth Llywodraeth y DU ar gyflyrau niwrolegol yn ystyried bod gwasanaethau iechyd wedi'u datganoli yng Nghymru.

Mae'r Gweinidog yn dweud yn glir mai'r **Byrddau a'r Ymddiriedolaethau Iechyd** sy'n parhau i fod yn gyfrifol am gynllunio a darparu gwasanaethau i'r rheini sydd â chyflyrau niwrolegol, gan gynnwys epilepsi.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-06-1240
Ein cyf/Our ref EM/14732/21

Jack Sargeant AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau

31 Ionawr 2022

Annwyl Jack,

Diolch ichi am eich e-bost dyddiedig 13 Rhagfyr ynghylch Deiseb P-06-1240 'Gwella gwasanaethau iechyd i bobl ag epilepsi sy'n byw yng Nghymru' a gyflwynwyd gan Janet Paterson. Ymddiheuraf am yr oedi cyn ymateb.

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i gydweithio â'r Grŵp Gweithredu ar Gyflyrau Niwrolegol er mwyn gwella gwasanaethau i'r rheini ledled Cymru sydd â chyflyrau niwrolegol, gan gynnwys epilepsi.

Mae'r Grŵp Gweithredu ar Gyflyrau Niwrolegol yn sicrhau arweinyddiaeth genedlaethol ac yn hybu newidiadau yn eu blaen er mwyn sicrhau gwasanaethau sydd o ansawdd gwell, o werth uwch, ac sy'n fwy cyson a hygyrch i bobl sy'n cael eu heffeithio gan gyflyrau niwrolegol. Mae hyn wrth ystyried yr heriau a'r cyfleoedd a ddaeth i'r amlwg yn sgil y pandemig COVID-19 yn ogystal. Nod y grŵp yw parhau i godi ymwybyddiaeth ynglŷn â chyflyrau niwrolegol, a sicrhau bod y rheini sy'n cael eu heffeithio gan unrhyw fath o gyflwr niwrolegol yn gallu cael gafaél ar lwybrau gofal o ansawdd uchel yn amserol, o ddechrau'r symptomau hyd at ddiwedd oes.

Yn ogystal, mae'r Grŵp Gweithredu ar Gyflyrau Niwrolegol yn cydweithio â'r Tîm Gofal Iechyd Seiliedig ar Werth ar hyn o bryd er mwyn datblygu dangosfwrdd data ar gyfer epilepsi. Bydd hyn o gymorth i gefnogi achosion busnes ar gyfer datblygu gwasanaethau a sicrhau cefnogaeth i bobl sydd ag epilepsi yn y dyfodol. Mae trafodaethau yn cael eu cynnal ynghylch cynnwys epilepsi ar y dangosfwrdd cenedlaethol fel modd o fonitro gwasanaethau ac adnabod anghydraddoldebau. Mae'r grŵp yn cydnabod pwysigrwydd data o ansawdd er mwyn gwella gwasanaethau, ac yn cydnabod yr heriau sydd wedi'u hwynebu yn y maes hwn hyd yma.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Eluned.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Eluned.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae ein Fframwaith Clinigol Cenedlaethol a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2021 yn disgrifio sut dylid darparu gwasanaethau clinigol, er enghraifft gwasanaethau cyflyrau niwrolegol dros y ddegawd nesaf a sut gallwn gefnogi prosesau cynllunio systemau a gwella ansawdd yn well. Bydd y Fframwaith Clinigol Cenedlaethol yn cael ei gefnogi gan ystod o ddatganiadau ansawdd sy'n amlinellu amcanion polisi lefel uchel ac sy'n disgrifio'r safonau a'r canlyniadau a ddisgwylir gan wasanaethau clinigol. Mae'r Grŵp Gweithredu ar Gyflyrau Niwrolegol yn llunio datganiad ansawdd penodol ynglŷn â chyflyrau niwrolegol ar hyn o bryd.

Rydym hefyd yn ymwybodol bod Llywodraeth y DU yn cynllunio i gyhoeddi strategaeth trawslywodraethol ar gyflyrau niwrolegol. Rydym yn cynnal trafodaethau â'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol er mwyn sicrhau bod y fath strategaeth yn rhoi ystyriaeth i'r ffaith bod gwasanaethau iechyd wedi'u datganoli yng Nghymru, yn ogystal â sicrhau bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i'n fframwaith clinigol cenedlaethol a'n datganiadau ansawdd sy'n datblygu.

Y byrddau iechyd a'r ymddiriedolaethau sy'n parhau i fod yn gyfrifol am gynllunio a darparu gwasanaethau i'r rheini sydd â chyflyrau niwrolegol, gan gynnwys epilepsi. Mae'r byrddau iechyd a'r ymddiriedolaethau yn cwblhau dadansoddiadau o anghenion y boblogaeth er mwyn penderfynu ar y lefelau staffio angenrheidiol, gan gynnwys Nyrsys Arbenigol Epilepsi. Disgwyliaf iddynt sicrhau bod gwasanaethau sydd wedi'u teilwra i anghenion unigol cleifion ar gael. Mae'r byrddau iechyd a'r ymddiriedolaethau yn cydweithio'n agos â sefydliadau gwirfoddol a phobl sydd â phrofiad bywyd o gyflyrau niwrolegol er mwyn gwella gwasanaethau yn barhaus.

Disgwyliaf weld cynnydd yn y trawsnewidiadau, yn ogystal â mwy o gysondeb yn y ddarpariaeth o wasanaethau adsefydlu, ail-alluogi ac adferiad, gan gynnwys gwasanaethau niwro-adsefydlu. Mae hyn er mwyn galluogi pobl i sicrhau'r adferiad gorau posibl wedi afiechyd, a hynny mor agos i'w cartrefi ag sy'n bosibl. Mae hyn hefyd er mwyn eu galluogi i fyw bywydau annibynnol, iachach, hapusach a hirach.

Gobeithiaf fod yr wybodaeth hon o gymorth wrth ichi fynd i'r afael â rhai o'r materion a godwyd yn y Ddeiseb.

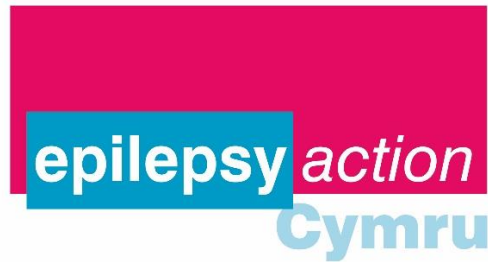
Yn gywir,

Eluned Morgan AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

P-06-1240 Improve health services for people with epilepsy living in Wales –
Correspondence from the Petitioner to the Committee, 18 February 2022

The response from Eluned Morgan, Minister for Health and Social Services, does not adequately address the concerns raised by the petition, or indeed wider concerns about the lack of epilepsy services across Wales and the urgent need to ensure that each Health board and trust has a properly funded, staffed and resourced epilepsy service.

While we welcome information around the work of the Neurological Conditions Implementation Group (NCIG) and the National Clinical Framework, neither of these represent the real and immediate need for improvements to epilepsy services in Wales, where many people are currently facing waits of 12 months or more to see a neurologist.

As highlighted by the petition, a cost-effective and quick way to address the issues around epilepsy services in Wales is to significantly improve the number of ESNs.

Epilepsy is a complex, long-term condition and because of this at least 60% of people with epilepsy will require ongoing access to an ESN. The NICE guidelines recommend that all patients with epilepsy have access to an ESN. The role of the ESN involves managing and adjusting medication, education of people with epilepsy, promoting self-management, education of carers and family, interception of emergency admissions and urgent clinic appointments through telephone calls. One study has shown that the appointment of a new ESN reduced A&E attendances for people with epilepsy by 50%.

Around 52% of those with the condition will go on to become seizure free with currently available treatments – but this number could be higher with better care and treatment. Those whose seizures cannot be controlled with existing treatments continue to face additional risks due to their epilepsy. Each year epilepsy is linked to over 100,000 unplanned hospital admissions and 1000 early deaths in the UK. As many as 40% of these deaths could be prevented.

The Minister's reply makes no reference to any government plans to address the lack of ESNs, or to reduce the caseload of current ESNs. NICE guidelines state that all patients with epilepsy should have access to an epilepsy specialist nurse. We have listed the number of adult and paediatric epilepsy specialist nurses in each Health Board below:

- Aneurin Bevan University Health Board – 1 full time and 2 part time adult ESNs (however, one of the part time nurses is leaving soon), 4 part time paediatric ESNs
- Betsi Cadwaladr University Health Board – 1 adult ESN and 3 paediatric ESNs

- Cardiff & Vale University Health Board – 3 WTE adult ESNs and 1 WTE paediatric ESN
- Cwm Taf Morgannwg University Health Board – 0 adult ESNs, 2 paediatric ESNs
- Hywel Dda University Health Board – 1 full time and 1 part time adult ESNs, 1 paediatric ESN
- Powys Teaching Health Board – 0 ESNs
- Swansea Bay University Health Board – 2 adult ESNs and 2 paediatric ESNs

The petition also highlighted that Epilepsy Action recommends a caseload of no more than 250 people per Epilepsy Specialist Nurse (ESN), to minimise the effects of their condition and provide the best possible care. In addition, Welsh government's own Steers report in 2008 recommended a ratio of 300:1 and recommendations from the Royal College of Physicians and the Association of British Neurologists suggested a minimum of 9 ENS per 500,000 population, a ratio of 550:1. Based on the ESN figures above, and the number of people in Wales who have epilepsy, the current caseload in Wales is 2195 patients per adult ESN. It is therefore clear that the target caseload is not being met. Implementing the Steers report recommendations would mean that Wales should have **70** ENS and urgent action is needed to address this service gap.

[The ESPENTE report](#) shows the long-term savings through having an adequate number of ESNs, in addition to saving physician's time. For example, the report highlighted the role of two specialist epilepsy nurses at University Hospital Cardiff, where patients suspected of having an epileptic seizure are seen by one of two specialist epilepsy nurses within 4 hours of arriving at the accident and emergency department. Patients received a review before being referred to an enhanced first seizure clinic. It is a system that has already saved £45,000 in its first year. A US-based study undertook a cost effectiveness analysis of a shared assessment clinic with a physician working alongside a nurse specialist. The evaluation found that physician time was reduced by 66% and the cost of a clinic visit was reduced by 39% by using the expert nurses.

One [study](#) showed that 70% of patients with epilepsy attending clinics run by ESNs had previously unidentified problems successfully resolved by the nurse including misdiagnosis, overmedication and lack of awareness of drug adverse effects.

The epilepsy health professionals that we have spoken to are all open to recruiting nurses with generic skills and upskilling them to specialist nurse level and beyond, where those with particular skill set are not yet available. They are keen for this to happen sooner rather than later. We recognise that the final report of the Review of

Neurology Services is yet to be published with workforce included in its remit, but we feel that urgent action is needed to improve the care of people with epilepsy and reduce pressures on both the specialist epilepsy workforce and neurology waiting lists.

This [study](#) highlights the valuable role that an Open Access Model run by ESNs can play in optimising the care of people with epilepsy – “These interventions by the ESN prevented 268 clinic appointments over 3 months. At a cost of £130 per clinic appointment, this extrapolates to a potential saving of £34,840 in three months, or £139,360 annually.”

In addition to concerns around a lack of ESNs across Wales, there are further concerns about the need for more consultant neurologists in addition to increased funding for services across all health boards in the country. While addressing these issues remains important, it will take longer to do, and so increasing the number of ESNs across all health boards in Wales would be a way to start addressing these issues in the short-medium term.

Kind regards

A handwritten signature in blue ink that reads "J. Paterson".

Jan Paterson
Wales Manager for Epilepsy Action Cymru

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i arwain y ffordd drwy gefnogi treialon wythnos waith pedwar diwrnod yng Nghymru

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Mawrth 2022
Petitions Committee | 7 March 2022

Cyfeirnod: SR22/1904-1

Rhif y ddeiseb: P-06-1247

Teitl y ddeiseb: Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i arwain y ffordd drwy gefnogi treialon wythnos waith pedwar diwrnod yng Nghymru

Geiriad y ddeiseb:

Mae symud i wythnos waith pedwar diwrnod yn rhoi hwb i gynhyrchiant a lles gweithwyr.

Ar ôl treialon llwyddiannus o wythnos waith fyrrach yng Ngwlad yr Iâ – heb ostyngiad mewn cyflogau – mae llywodraethau yn yr Alban, Iwerddon a Sbaen i gyd yn datblygu eu cynlluniau peilot eu hunain ar gyfer wythnos waith pedwar diwrnod, a fydd yn dechrau'r flwyddyn nesaf. Mae gwaith o ddifrif yn cael ei wneud i symud tuag at wythnos waith pedwar diwrnod yng Ngwlad Belg, Seland Newydd, yr Almaen a Siapan hefyd.

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i arwain y ffordd drwy gefnogi treialon wythnos waith pedwar diwrnod yng Nghymru.

1. Cefndir

Yr wythnos waith pum niwrnod safonol fu'r norm yn y Deyrnas Unedig ers hanner cyntaf y ganrif ddiwethaf. Fodd bynnag, bu galwadau yn ddiweddar i newid y patrwm hwn a chwtagi ar hyd yr wythnos waith. Caiff **wythnos waith fyrrach** ei diffinio gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ac Autonomy fel "lleihad yn yr oriau wythnosol a dreulir yn gweithio, heb ddim colled gysylltiol mewn cyflog". Yn aml, mae ymgyrchwyr wedi cynnig gweithredu'r newid hwn ar ffurf '**wythnos waith pedwar diwrnod**', sy'n lleihau nifer yr oriau gwaith wythnosol i tua 32 awr yr wythnos.

Mae dadleuon wedi'u gwneud o blaid ac yn erbyn symud tuag at wythnos waith **pedwar diwrnod**, gydag ymgyrchwyr yn awgrymu y byddai wythnos waith pedwar diwrnod o fudd i weithwyr, cyflogwyr, yr economi, cymdeithas a'r amgylchedd. Fodd bynnag, mae pryderon posib! wedi'u mynegi ynghylch costau gweithredu'r polisi hwn, yr heriau y byddai diwydiannau penodol yn eu hwynebu wrth symud tuag at wythnos waith pedwar diwrnod, a'r cwestiwn a fyddai cynhyrchiant yn cynyddu yn y ffordd a ragwelir.

2. Safbwynt Llywodraeth Cymru

Ysgrifennodd Gweinidog yr Economi at y Pwyllgor ar 28 Ionawr, gan nodi bod Llywodraeth Cymru yn "cydnabod manteision posibl mewn wythnos waith fyrrach ac rydym yn awyddus i weld canlyniad cynlluniau peilot a gynlluniwyd ar gyfer yr Alban ac Iwerddon yn benodol". Aeth y Gweinidog yn ei flaen i ddweud:

Rydym am ystyried sut y bydd y cynlluniau peilot hyn yn cael eu cyflawni, eu heffaith a'u canlyniadau. Byddwn am iddynt ddarparu tystiolaeth gyson o sut y gall wythnos waith pedwar diwrnod wella cydbwysedd rhwng bywyd a gwaith, ein helpu i leihau allyriadau carbon a chefnogi cydraddoldeb rhywiol, gan hefyd osgoi canlyniadau anfwriadol.

Ar 19 Ionawr, atebodd Gweinidog yr Economi gwestiynau gan Luke Fletcher a Jack Sargeant yn y Cyfarfod Llawn, a rhoddodd fanylion pellach am safbwynt Llywodraeth Cymru ynghylch treialu wythnos waith pedwar diwrnod. Gwnaeth y sylwadau a ganlyn:

...mae gennym ddiddordeb yn yr hyn sy'n digwydd. Nid oes gennym unrhyw beth i'w golli drwy adolygu'r dystiolaeth mewn rhannau eraill o'r

byd a gweld pa mor gymaradwy ydyw. Mae gennym heriau bob amser ynglŷn â sut rydym yn blaenoriaethu adnoddau cyfyngedig y Llywodraeth, ac yn cynnal treialon sy'n ystyrlon ac yn werth chweil, sy'n gallu dweud rhywbeth wrthym am yr hyn y gellid ei gymhwyso yn y dyfodol, a pha mor eang y gallai'r cyfle hwnnw fod hefyd.

Os yw busnesau Cymru am dreialu wythnos waith pedwar diwrnod, aeth y Gweinidog yn ei flaen i nodi y byddai gan Lywodraeth Cymru ddiddordeb mewn siarad â nhw i ddysgu mwy am sut y byddai hynny'n cyd-fynd â gwaith presennol Llywodraeth Cymru, pa gymorth posibl y gallai ei ddarparu, a sut y gallai ddysgu o unrhyw dreialon a gynhelir.

3. Ystyriaeth gan Senedd Cymru

Ar 22 Medi 2021, cynhaliwyd dad! yn y Senedd ar wythnos waith pedwar diwrnod. Cafodd y cynnig diwygiedig a ganlyn ei basio:

Cynnig bod y Senedd:

1. Yn cydnabod y newid mewn arferion gwaith o ganlyniad i bandemig COVID-19 a bod llawer o fanteision lles a chydbwysedd rhwng bywyd a gwaith wedi dod o ganlyniad i hyn.
2. Yn credu bod angen diwygio arferion gwaith i ymateb i heriau'r chwyldro awtomeiddio.
3. Yn nodi â diddordeb bod llywodraethau yn yr Alban, Sbaen ac Iwerddon yn bwriadu cynnal cynlluniau peilot ar lefel genedlaethol ar gyfer wythnos waith pedwar diwrnod.
4. Yn cydnabod bod cynlluniau peilot o wythnos waith pedwar diwrnod yng Ngwlad yr Iâ wedi bod yn llwyddiant ysgubol ac wedi arwain at lawer o weithwyr yn symud i oriau byrrach heb ostyngiad mewn cyflog.
5. Yn galw ar Lywodraeth Cymru i ystyried y cynnydd a wneir drwy gynlluniau peilot mewn gwledydd eraill ac archwilio'r gwersi y gall Cymru eu dysgu.

4. Adroddiad Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol/Autonomy

Ar 14 Chwefror, cyhoeddodd Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ac Autonomy adroddiad ar wythnos waith fyrrach. Mae'r adroddiad hwn yn nodi nifer o ddadleuon o blaid cyflwyno wythnos waith fyrrach, gan gynnwys:

- aildosbarthu gwaith mewn ffordd decach, drwy ymdrin â gorweithio a thangyflogaeth a lleihau cyflogaeth ansicr;
- ymdrin ag anghydraddoldeb o ran cyfrifoldebau gofalu;
- cefnogi cydlyniant cymunedol drwy roi mwy o amser rhydd i weithwyr gyfrannu at eu cymunedau;
- gwella iechyd drwy leihau lefelau straen a gwella dangosyddion eraill;
- gostwng allyriadau carbon drwy leihau'r angen i deithio i'r gwaith; a
- helpu Cymru i addasu i newidiadau yn y farchnad lafur o ganlyniad i awtomeiddio.

Mae arolwg a gynhaliwyd fel rhan o'r gwaith hwn yn dangos y byddai 62 y cant o ymatebwyr yn ddelfrydol yn hoffi gweithio pedwar diwrnod yr wythnos neu lai, a bod 57 y cant yn cefnogi camau gan Lywodraeth Cymru i dreialu cynllun i symud tuag at wythnos waith pedwar diwrnod.

Mae'r adroddiad hefyd yn amlinellu **rhwystrau posibl a fyddai'n atal Llywodraeth Cymru rhag cefnogi symud tuag at wythnos waith pedwar diwrnod**. Mae cyflogaeth a chysylltiadau diwydiannol yn faterion sydd wedi'u cadw'n ôl o dan y setliad datganoli presennol (ac eithrio materion sy'n ymwneud â *Deddf Sector Amaethyddiaeth (Cymru) 2014*), yn yr un modd â rheoliadau ynghylch oriau gwaith. Hefyd, byddai rhoi cymhorthdal i gyd-fynd â chamau i fabwysiadu wythnos waith pedwar diwrnod yn fwy eang yn effeithio'n sylweddol ar gyllideb Llywodraeth Cymru, gyda'r adroddiad yn nodi y byddai "unrhyw weithredu ar fyrder ac ar raddfa eang yn gofyn am gynllun cymhorthdal gan y llywodraeth i dalu costau'r cyflogwyr hynny fyddai angen cael staff newydd i leihau unrhyw effeithiau negyddol ar allbwn o gael llai o oriau llafur".

Mae Atodiad A i'r adroddiad yn trafod rhai o'r gwrthwynebiadau cyffredin i wythnos waith fyrrach.

Mae'r adroddiad yn galw ar Lywodraeth Cymru i gymryd nifer o gamau i gefnogi wythnos waith fyrrach o fewn y cyfyngiadau hyn, gan gynnwys:

- treialu wythnos waith fyrrach o fewn y sector cyhoeddus, naill ai fel cynllun peilot ar raddfa fawr neu gynllun a gyflwynir yn raddol;
- defnyddio prosesau caffael yn y sector cyhoeddus i annog y sector preifat i fabwysiadu wythnos waith pedwar diwrnod/wythnos waith fyrrach;
- cyflwyno cynllun sy'n cynnig achrediad i gwmnïau sector preifat sy'n lleihau oriau gwaith gweithwyr; a
- chydweithio ag undebau llafur a'u grymuso i negodi lleihad mewn oriau gwaith.

5. Datblygiadau y tu hwnt i Gymru

Efallai mai yng Ngwlad yr Iâ y ceir yr enghraifft fwyaf adnabyddus o fabwysiadu wythnos waith fyrrach (nid wythnos waith pedwar diwrnod o reidwydd).. Yn draddodiadol, roedd gan Wlad yr Iâ oriau gwaith hir a chydbwysedd gymharol wael rhwng bywyd a gwaith, ac fe ddadleuwyd bod y ffactorau hyn yn achosi cynhyrchiant cymharol isel. I ddechrau, cynhaliodd Llywodraeth Gwlad yr Iâ (rhwng 2015 a 2019) a Chyngor Dinas Reykjavik (rhwng 2017 a 2021) dreialon ar wahân lle symudodd gweithwyr o weithio wythnos 40 awr i wythnos 35-36 awr am yr un cyflog. Mae dau sefydliad sy'n annog cyflwyno wythnos waith fyrrach, sef Autonomy, melin drafod yn y DU, a'r sefydliad Alda o Wlad yr Iâ wedi cyhoeddi adroddiad sy'n nodi canfyddiadau allweddol y treialon hyn. Canfuwyd bod lleihau oriau gwaith yn gwella llesiant gweithwyr ac yn eu helpu i daro cydbwysedd gwell rhwng bywyd a gwaith, yn ogystal â chynnal neu wella cynhyrchiant a safon y gwasanaethau a ddarperir. Ers i'r treialon gael eu cynnal, mae 86 y cant o weithwyr Gwlad yr Iâ naill ai'n cael eu cyflogi ar gontractau sydd ag oriau gwaith byrrach neu ar gontractau sy'n rhoi'r hawl iddynt weithio oriau byrrach. Er bod yr unigolion a oedd yn gweithio oriau safonol wedi gweld gostyngiadau cymharol fach yn eu horiau gwaith, gwelodd gweithwyr shifft yn y sector cyhoeddus, fel nyrsys, ostyngiad mwy yn nifer yr oriau yr oedd disgwyl iddynt eu gweithio.

Mae yna enghreifftiau eraill o lywodraethau yn ariannu cynlluniau peilot i dreialu **wythnosau gwaith byrrach**. Ar hyn o bryd, mae **Llywodraeth yr Alban** yn llunio cynllun peilot i helpu busnesau i ymchwilio i'r posibilrwydd o gyflwyno wythnos waith pedwar diwrnod, ac mae ei rhaglen lywodraethu yn cynnwys ymrwymiad i sefydlu cronfa gwerth £10 miliwn i wneud hyn. Mae **Llywodraeth Sbaen** wrthi'n sefydlu cynllun peilot gwirfoddol a fydd yn rhoi cymorthdaliadau i fusnesau gyflwyno wythnos waith pedwar diwrnod heb dorri cyflog eu staff.

Mae sefydliadau anllywodraethol hefyd wedi sefydlu cynlluniau peilot i dreialu wythnos waith pedwar diwrnod, gyda 4 Day Week Global yn sefydlu nifer o gynlluniau peilot ar hyn o bryd mewn gwahanol wledydd. Ar adeg ysgrifennu'r papur briffio hwn, disgwylir i Four Day Week Ireland gyflwyno rhaglen beilot wythnos waith pedwar diwrnod yn Iwerddon am 6 mis o fis Chwefror 2022. Caiff y rhaglen hon ei rhedeg gan sefydliadau sy'n hyrwyddo wythnos waith pedwar diwrnod, a bydd y cynllun peilot yn cynnig cymorth i'r cyflogwyr sy'n cymryd rhan ynddo, yn ogystal â hyfforddiant, mentora a mynediad at ymchwil academiaidd ac arbenigwyr mewn meysydd perthnasol. **Fel rhan o'r cynllun peilot, mae Llywodraeth Iwerddon yn ariannu gwaith ymchwil ar effeithiau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol wythnos waith pedwar diwrnod**, a bydd yn ystyried yr effeithiau ar gyflogwyr sy'n cymryd rhan yn y cynllun peilot. **Bydd cynllun peilot tebyg ar waith yn y DU am chwe mis o fis Mehefin 2022**, wedi'i gynnal gan Four Day Week Global ar y cyd ag ymchwilwyr academiaidd, ymgyrch 4 Day Week UK a'r felin drafod Autonomy.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Eich cyf/Your ref P-06-1247
Ein cyf/Our ref VG/00068/22

Jack Sargeant AS
Cadeirydd – Y Pwyllgor Deisebau

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

28 Ionawr 2022

Annwyl Jack

Ysgrifennaf mewn ymateb i'ch llythyr ar 12 Tachwedd, yn gofyn am farn Llywodraeth Cymru ar fabwysiadu wythnos waith pedwar diwrnod yng Nghymru.

Rwyf yn cydnabod manteision posibl mewn wythnos waith fyrrach ac rydym yn awyddus i weld canlyniad cynlluniau peilot a gynlluniwyd ar gyfer yr Alban ac Iwerddon yn benodol. Bu rhywfaint o ddiddordeb calonogol gan gyflogwyr yng nghynllun peilot Iwerddon, ond ni fydd yn dechrau tan ddechrau 2022. Nid yw union fanylion cynllun peilot yr Alban wedi'u cwblhau eto. Mae ein swyddogion mewn cysylltiad agos â'u cymheiriaid yn Llywodraeth yr Alban ac maent yn trafod y profiad o ddatblygu cynllun peilot mewn cyd-destun datganoledig.

Rydym am ystyried sut y bydd y cynlluniau peilot hyn yn cael eu cyflawni, eu heffaith a'u canlyniadau. Byddwn am iddynt ddarparu tystiolaeth gyson o sut y gall wythnos waith pedwar diwrnod wella cydbwysedd rhwng bywyd a gwaith, ein helpu i leihau allyriadau carbon a chefnogi cydraddoldeb rhywiol, gan hefyd osgoi canlyniadau anfwriadol.

Fel y nodwyd yng Nghwestiynau'r Prif Weinidog yn ddiweddar, mae rhai busnesau yng Nghymru eisoes wedi mynegi diddordeb mewn wythnos pedwar diwrnod gan eu bod yn credu ei bod yn gwneud synnwyr masnachol i wneud hynny. Byddem yn cefnogi eu bwriad polisi pe baent yn penderfynu gweithredu trefniant o'r fath.

Yn fwy cyffredinol, dim ond un enghraifft o weithio hyblyg yw wythnos waith pedwar diwrnod a thrwy ein dull partneriaeth gymdeithasol, rydym yn awyddus i annog mwy o gyflogwyr i fdd yn arloesol wrth ddylunio swyddi er mwyn galluogi gweithwyr i arfer mwy o ddewis ynghylch ble, pryd a sut maent yn gweithio.

Yn gywir

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

P-06-1247 We call on the Welsh Government to lead the way by supporting trials of a four-day week in Wales, Correspondence – Petitioner to Committee, 01.03.22

Thanks for the opportunity to respond, and for extending the deadline.

In brief, given the pressing need to make bold and radical changes in order to reach our Net Zero ambitions by 2050, we cannot wait for others to act before acting ourselves. A four day week, in its simplest form, would reduce the commuting requirements for many by 20%. The Co-operation Agreement has proposed to develop the Net Zero ambitions further (by 2035) and as such a four day week trial has to be considered as a part of the policy mix.

Further, the pandemic has shown us that employee well-being is multi-faceted, and reducing hours spent at work is a key way to improve well-being at work and at home. As with other areas of policy, it is imperative we use the post pandemic recovery to seek to learn the positive lessons that are discernible from the last two years, in order to build a fairer, happier and more productive Wales.

Whilst noting the Minister's letter carefully, I would conclude that my call for Welsh Government to consider its own independent trial of a four day working week remains valid, and I would ask that the Petitions Committee support such a call, perhaps with a short study to augment the recently published excellent work undertaken by Autonomy, on behalf of the Office of the Future Generations' Commissioner.

Cofion

Dylid sicrhau'r hawl i fynediad o bell i bobl anabl a niwrowahanol

Y Pwyllgor Deisebau | 7 Mawrth 2022
Petitions Committee | 7 March 2022

Cyfeirnod: SR22/2201/6

Rhif y ddeiseb: P-06-1251

Teitl y ddeiseb: Dylid sicrhau'r hawl i fynediad o bell i bobl anabl a niwrowahanol

Geiriad y ddeiseb: Rwy'n fyfyrwr â ffibromyalgia ac anhwylder straen ôl-drawmatig cymhleth. Roedd gallu cael mynediad at fy nghws o bell o fudd mawr i'm hiechyd corfforol a'm hiechyd meddwl. Mae pobl anabl a niwrowahanol eraill wedi cael profiadau tebyg a hoffent gael yr opsiwn i barhau i gael mynediad at eu cyrsiau yn y modd hwn.

Dylai'r Senedd sicrhau'r hawl i fynediad o bell at addysg. Ymhellach, dylai ddiogelu cyfrifoldeb sefydliadau addysgol yn y gyfraith i ymroi'n llwyr i greu amgylchedd hygyrch, cynhwysol. Mae gwrthod hyn yn amddifadu pobl anabl a niwrowahanol o'r bywyd a'r rhyddid rydym yn eu haeddu.

1. Cefndir

1.1. Penderfyniadau am ddarpariaeth addysg uwch

Sefydliadau ymreolaethol yw prifysgolion Cymru yn bennaf, gyda chryn annibyniaeth a rheolaeth dros eu darpariaeth addysg. Mae gan bob prifysgol 'gorff llywodraethu' y bwriedir iddo fod yn 'gydgyfrifol ac atebol am holl weithgareddau'r sefydliad ac sy'n cymeradwyo pob penderfyniad terfynol ar faterion o bwys sylfaenol o fewn ei gylch gwaith'.

Fodd bynnag, Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC) yw'r corff cyhoeddus sy'n gweithredu rhwng Llywodraeth Cymru a darparwyr addysg uwch. Mae'n rheoleiddio lefelau ffioedd ac yn darparu cyllid ar gyfer addysgu, ymchwil ac arloesi. Mae cylch gwaith CCAUC yn cynnwys cefnogi'r gwaith o gyflawni blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg uwch sy'n cynnig manteision cymdeithasol ac economaidd. Mae hyn yn cynnwys rôl i 'hyrwyddo arferion effeithiol a chynhwysol mewn addysg uwch'. Amcan cyntaf ei Gynllun Cydraddoldeb Strategol: Mawrth 2020 - Ebrill 2024 yw 'sicrhau bod addysg uwch yng Nghymru yn gynaliadwy ac yn hygyrch i bawb a allai elwa arni ac/neu weithio yn y maes'

Rhaid i sefydliadau addysg uwch hefyd gydymffurfio â deddfwriaeth cydraddoldeb ac amrywiaeth. Mae cyrff llywodraethu yn gyfreithiol gyfrifol am sicrhau cydymffurfiaeth gan y sefydliad. O dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mae dylestwydd ar ddarparwyr addysg a hyfforddiant a gwasanaethau cysylltiedig eraill i wneud **addasiadau rhesymol** ar gyfer myfyrwyr anabl fel nad ydynt yn cael eu rhoi o dan anfantais sylweddol o gymharu â myfyrwyr nad ydynt yn anabl.

1.2. Effaith y pandemig

Yn ystod y pandemig, nid oedd y rhan fwyaf o ddysgwyr, gan gynnwys myfyrwyr anabl a niwrowahanol, yn gallu dod i leoliadau addysg yn y cyfnodau pan oeddent ar gau. Fe wnaeth tystiolaeth o amrywiaeth o ffynonellau, gan gynnwys yr arolwg Coronafeirws a Fi, nodi rhwystrau i ddysgu gartref a'r heriau ynghylch mynediad at ddyfeisiau electronig, pwysau yn amgylchedd y cartref a'r heriau eraill y mae pobl ag anghenion dysgu ychwanegol yn eu hwynebu.

Er nad oedd datrysiadau digidol yn addas i bawb, fe wnaeth y defnydd cynyddol o ddatrysiadau technolegol a digidol olygu bod rhai dysgwyr yn gallu elwa ar

hygyrchedd a chyfranogiad gwell. Fe wnaeth ymchwiliad Llywodraeth Cymru i brofiadau pobl anabl **ganfod** fod ofn ymhlith pobl anabl y gallai'r cyfleoedd hyn leihau unwaith y gall lleoliadau addysg ailagor yn llawn.

2. Camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru

Mewn gohebiaeth i'r Pwyllgor ar 9 Chwefror 2022, cydnabu Gweinidog y Gymraeg a Addysg yr heriau y mae myfyrwyr ag anabledau yn eu hwynebu, ond dywedodd, fel cyrff ymreolaethol, mai mater i golegau a phrifysgolion unigol yw sicrhau eu bod yn cyflawni eu cyfrifoldebau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a gwneud addasiadau rhesymol. Mae'r Gweinidog yn mynd ymlaen i ddweud bod Llywodraeth Cymru serch hynny yn gweithio gyda **Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru** (CCAUC) i sicrhau bod gan brifysgolion gynlluniau ehangu mynediad a chynhwysiant sy'n cydymffurfio.

Er mwyn sicrhau bod myfyrwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn cael eu cefnogi i oresgyn rhwystrau, fe wnaeth **Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018** sefydlu fframwaith statudol newydd i gefnogi plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed. O dan y **system newydd**, bydd pob dysgwr ag ADY yn cael 'Cynllun Datblygu Unigol' statudol. Cafodd y Ddeddf ei chychwyn yn raddol o fis Medi 2021, ond nid yw Llywodraeth Cymru wedi dweud eto pryd y bydd hyn yn gymwys i ddysgwyr ym mlwyddyn 11, chweched dosbarth neu golegau addysg bellach.

Mae **Digidol 30** yn nodi fframwaith strategol deng mlynedd Llywodraeth Cymru ar gyfer dysgu digidol yn y sector ôl-16 a'i nod yw sicrhau'r canlynol:

Bydd darparwyr dysgu ôl-16 yn integreiddio technoleg ddigidol yn ddi-dor; ac yn annog arloesedd wrth ddefnyddio dulliau cynhwysol, hygyrch a dwyieithog i wella profiad y dysgwr.

Wrth gyfeirio at **Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018**, dywed y Gweinidog mai nod y fframwaith newydd yw sicrhau bod pob myfyriwr sydd ag ADY mewn ysgolion a cholegau yn cael 'cymorth i oresgyn rhwystrau i ddysgu ac yn gallu cyflawni'i potensial'. Fel rhan o'r strategaeth **Digidol 30**, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn gweithio gyda darparwyr addysg bellach, dysgu seiliedig ar waith a dysgu oedolion ynghylch:

sut mae modd integreiddio ac ymgorffori technoleg ddigidol yn y ddarpariaeth er mwyn gwella profiad y dysgwr; a sut y gall dysgwyr a staff gael eu harfogi â galluoedd a hyder digidol, o dan ein fframwaith

strategol deng mlynedd presennol ar gyfer dysgu digidol yn y sector ôl-16

Mae'r Gweinidog yn tynnu sylw at y cymorth ariannol y mae Llywodraeth Cymru yn ei ddarparu i sicrhau bod myfyrwyr yn gallu cael mynediad at addysg uwch ac yn egluro bod lefel y cyllid yr un fath ar gyfer y rhai na allant fynychu cyrsiau 'yn bresennol' oherwydd eu hanabledd. Gall myfyrwyr cymwys hefyd gael [Lwfans Myfyrwyr Anabl](#) ar gyfer cwrs addysg uwch dynodedig yn achos cyrsiau 'yn bresennol' a dysgu o bell. O ran cael mynediad at gyllid ar gyfer addysg bellach, gall myfyrwyr sydd angen astudio o bell hefyd gael mynediad at y [Lwfans Cynhaliath Addysg](#) neu [Gymorth Grant Dysgu Llywodraeth Cymru](#).

Mae'r Gweinidog yn nodi ymrwymiad colegau a phrifysgolion i ehangu mynediad a chyfranogiad drwy ddarparu timau anabledd a llesiant pwrpasol a all gynnig cymorth, gan gynnwys: gwneud addasiadau rhesymol a hyrwyddo cynwysoldeb a hygyrchedd. Ers y pandemig, dywedodd y Gweinidog fod colegau wedi ehangu eu darpariaeth dysgu o bell a digidol yn sylweddol, a thynnodd sylw at fuddsoddiad o fwy na £21 miliwn a wnaed gan Lywodraeth Cymru i gefnogi myfyrwyr sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol a/neu sydd ag anghenion hygyrchedd. Gan adeiladu ar waith ymchwil ac adolygiadau a wnaed ers y pandemig, cadarnhaodd y Gweinidog fod Llywodraeth Cymru'n:

parhau â thrafodaethau gyda darparwyr dysgu a rhanddeiliaid allweddol i helpu i ddatblygu dull mwy cynlluniedig, cynaliadwy a strategol o ddysgu cyfunol.

Fodd bynnag, nododd y Gweinidog, ar gyfer rhai cyrsiau mewn peirianeg ac adeiladu ac ar gyfer y sector iechyd a gofal cymdeithasol, y bydd cyrff dyfarnu yn gofyn am oriau gorfodol yn y gweithdy neu ar leoliad.

Wrth ymateb i'r deisebydd, dywedodd y Gweinidog:

Rydym yn deall y gall mynychu coleg achosi pryder i rai myfyrwyr ac y gallai hyn fod yn arbennig o wir yn achos rhai myfyrwyr niwrowahanol. Mae gwella'r ddarpariaeth a'r cymorth ar gyfer dysgwyr niwrowahanol yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru ac rydym yn darparu cyllid ychwanegol i golegau dreialu dulliau cwricwlwm newydd ac i staff colegau gael hyfforddiant er mwyn datblygu dulliau addysgu a chymorth arbenigol sy'n briodol ar gyfer ymgysylltu â dysgwyr niwrowahanol.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Archwiliodd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg effaith y pandemig ar blant a phobl ifanc yng Nghymru, gan gynnwys myfyrwyr mewn addysg bellach ac addysg uwch, rhwng mis Mawrth 2020 a mis Ebrill 2021. Derbyniodd Llywodraeth Cymru **argymhelliad** y Pwyllgor i roi ystyriaeth i fanteision dysgu digidol a chyfunol ar draws y sector addysg ôl-16 er mwyn gwella profiad dysgu a deilliannau addysgol dysgwyr.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-06-1251
Ein cyf/Our ref JMEWL/00144/22

Jack Sargeant AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

9 Chwefror 2022

Annwyl Jack,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 22 Ionawr ynghylch y ddeiseb (P-06-1251) a gofrestrwyd gan Caley Crahart ynghylch sicrhau'r hawl i fynediad at ddysgu o bell i bobl anabl a niwrowahanol.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod y pandemig wedi arwain at heriau a newidiadau na welwyd eu tebyg o'r blaen i fyfyrwyr, colegau a phrifysgolion. Rydym hefyd yn sylweddoli bod y sefyllfa'n parhau i achosi pryder a gofid ychwanegol i fyfyrwyr, a bod llawer o fyfyrwyr yn wynebu heriau yn ystod eu hamser yn y brifysgol, ac yn aml mae'n bosibl i'r heriau hyn fod yn waeth i fyfyrwyr ag anabledau a rhai sydd angen cymorth ychwanegol.

O ran deiseb Ms Crahart, mae colegau a phrifysgolion yng Nghymru yn gyrrff annibynnol ac maent wedi ymrwmo i ehangu mynediad a chyfranogiad mewn addysg bellach ac uwch i fyfyrwyr o bob cefndir. Mae hyn yn seiliedig ar y nod o ddarparu profiad rhagorol i fyfyrwyr yn ystod eu cyfnod yn y coleg neu'r brifysgol. Mae ganddynt hefyd dimau cymorth anabledd a lles penodol sy'n gallu cynnig amrywiaeth o gymorth a gwneud addasiadau rhesymol, gan sicrhau y gellir diwallu anghenion myfyrwyr unigol a hyrwyddo cynwysoldeb a hygyrchedd ar draws eu campysau i alluogi myfyrwyr o grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol i aros mewn addysg bellach neu uwch a chwblhau eu hastudiaethau.

Fel cyrff annibynnol, mater i golegau a phrifysgolion unigol yw sicrhau eu bod yn cyflawni eu cyfrifoldebau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010; mae hyn yn cynnwys gwneud unrhyw addasiadau rhesymol i sicrhau y gall myfyrwyr anabl gymryd rhan yn yr addysg a'r buddion, y cyfleusterau a'r gwasanaethau eraill a ddarperir i fyfyrwyr. Ni all Llywodraeth Cymru ymyrryd mewn materion o'r fath.

Fodd bynnag, drwy ein gwaith gyda CCAUC, rydym yn sicrhau bod gan brifysgolion gynlluniau sy'n cydymffurfio o ran ehangu mynediad a chynhwysiant, ac er nad yw CCAUC yn rheoleiddio cydraddoldeb ac amrywiaeth mewn addysg uwch, mae ganddynt rôl i'w

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

chwarae drwy gefnogi, hyrwyddo a herio darparwyr Addysg Uwch i wella cydraddoldeb ac amrywiaeth ymhlith staff a myfyrwyr.

Rydym wedi ymrwymo, ynghyd â'n prifysgolion, i sicrhau bod myfyrwyr yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt i gael mynediad i addysg uwch ac i'w helpu i gyrraedd eu llawn botensial. Rydym yn darparu pecyn cyllid myfyrwyr hael ac mae myfyrwyr cymwys sy'n ymgymryd â chwrs 'presenoldeb' dynodedig, a gadarnhawyd gan eu prifysgol, ac na allant fod yn bresennol yn arferol oherwydd eu hanabledd, yn derbyn yr un cyllid â myfyrwyr eraill.

Wrth astudio cwrs addysg uwch dynodedig, gall myfyrwyr cymwys hefyd gael hyd at £31,831 fesul blwyddyn academiaidd mewn Lwfansau Myfyrwyr Anabl ar gyfer cyrsiau 'presenoldeb' a dysgu o bell. Grantiau nad ydynt yn destun profion modd, ac nad oes rhaid eu had-dalu yw'r Lwfansau Myfyrwyr Anabl, ac fe'u lluniwyd i dalu'n llawn, neu i gyfrannu at, y costau ychwanegol y gall myfyriwr eu hwynebu wrth astudio o ganlyniad uniongyrchol i'w anabledd, cyflwr iechyd hirdymor, cyflwr iechyd meddwl neu anhawster dysgu penodol. Gall Lwfansau Myfyrwyr Anabl helpu gyda chostau cymorth hanfodol fel offer, cymorth anfeddygol a theithio.

Rydym hefyd yn cydnabod pwysigrwydd cefnogi myfyrwyr ag anghenion dysgu ychwanegol mewn colegau ac rydym yn cyflwyno system gymorth statudol newydd ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed ag ADY yng Nghymru. Drwy'r fframwaith statudol newydd hwn ein nod yw sicrhau bod pob myfyriwr ag ADY mewn ysgolion a cholegau yn cael cymorth i oresgyn rhwystrau i ddysgu ac yn gallu cyflawni eu potensial.

Mae colegau Addysg Bellach yn cynnig amrywiaeth o gymorth a darpariaeth i bobl ifanc ag ADY gan gynnwys cefnogi myfyrwyr sydd angen astudio o bell. O ganlyniad i'r pandemig, mae colegau wedi ehangu eu darpariaeth dysgu o bell a digidol yn sylweddol ac mae Llywodraeth Cymru wedi buddsoddi dros £21 miliwn ers dechrau'r pandemig i gefnogi myfyrwyr sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol a/neu sydd â gofynion hygyrchedd ychwanegol.

Mae natur darpariaeth Addysg Bellach yn golygu bod rhai cyrsiau'n fwy addas nag eraill ar gyfer darpariaeth o bell neu ddigidol. Yn aml, mae gofynion cyrff dyfarnu yn cynnwys gweithdai gorfodol neu oriau yn y gweithle; mae hyn yn arbennig o wir am gyrsiau mewn Peirianeg neu Adeiladu a'r sectorau Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant.

Ar lefel strategol, mae Llywodraeth Cymru yn gweithio'n agos gyda darparwyr Addysg Bellach, dysgu seiliedig ar waith ac addysg oedolion ar y ffordd y gellir integreiddio a gwreiddio technoleg ddigidol yn y ddarpariaeth i wella profiad y dysgwyr; a sut y gellir rhoi hyder a gallu digidol i ddysgwyr a staff o dan ein fframwaith strategol ddeng mlynedd presennol ar gyfer dysgu digidol yn y sector Ôl-16: [Digidol 2030](#).

Gan adeiladu ar wahanol waith ymchwil ac adolygiadau a gynhaliwyd yn ystod y pandemig, rydym yn parhau i gynnal trafodaethau â darparwyr dysgu a rhanddeiliaid allweddol i helpu i ddatblygu dull gweithredu strategol o ran dysgu cyfunol sydd wedi'i gynllunio'n well ac yn fwy cynaliadwy

Rydym yn deall y gall mynd i'r coleg achosi pryder i rai myfyrwyr ac y gallai hyn fod yn arbennig o wir yn achos rhai myfyrwyr niwrowahanol. Mae gwella'r ddarpariaeth a'r cymorth i ddysgwyr niwrowahanol yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru, ac rydym yn darparu cyllid ychwanegol i golegau dreialu dulliau gweithredu newydd o ran y cwricwlwm, ac i staff colegau ymgymryd â hyfforddiant er mwyn datblygu dulliau addysgu a chefnogi arbenigol sy'n briodol ar gyfer ymwneud â dysgwyr niwrowahanol.

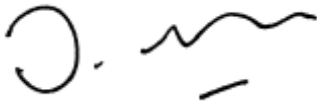
O ran cyllid myfyrwyr yn y sector Addysg Bellach, mae ein trefniadau'n golygu y gall myfyrwyr sydd angen astudio o bell barhau i gael mynediad hanfodol at y Lwfans Cynhaliaeth Addysg neu gymorth Grant Dysgu Llywodraeth Cymru, hyd yn oed os nad ydynt yn mynd ar dir y

coleg. Gall y Gronfa Ariannol Wrth Gefn hefyd ddarparu cymorth gyda chostau sy'n gysylltiedig â chysiau i fyfyrwyr ar incwm isel.

Croesawaf y sylwadau a godwyd a gallaf eich sicrhau chi a Ms Crahart fod Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i weithio gyda'n prifysgolion, colegau, rhanddeiliaid allweddol ac Undebau i gefnogi myfyrwyr.

Hyderaf fod yr uchod yn rhoi eglurder ynghylch y trefniadau.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, consisting of a circular mark followed by a series of wavy lines and a short horizontal stroke.

Jeremy Miles AS/MS

Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

Minister for Education and Welsh Language

P-06-1251 Secure the Right to Remote Access for Disabled and Neurodivergent People, Correspondence – Petitioner to Committee, 28.02.22

Jeremy Miles wrote in reply to my petition for increased accessibility through remote access to education, that all universities have dedicated support teams for disabled students and that every university is expected to put in place reasonable adjustments to make education accessible. However, in my many discussions with other disabled students in Wales and England, we all have all noted that the support we get is performative and meets the bare minimum of our needs, to tick the boxes. Many of us are told that remote access is not a reasonable adjustment, but it was perfectly reasonable when it was for the sake of protecting the well-being of able-bodied students during the first year of the pandemic, why is it not reasonable to protect the well-being of disabled students now?

Many of us would find education more accessible if it were something that could be completed without over-exerting our bodies, the infrastructure exists already, the lectures are already being held, to record and subsequently distribute them would incur no extra costs to the universities. An anticipated objection I foresee is the matter of distribution of video including students, this obstacle is easily overcome, many universities and colleges already as common practice have students sign consent forms for this matter within the first week or two of each course. Students that don't want to be recorded can be put in separate sessions, each session is already delivered numerous times in a week, so again this can be achieved at no extra cost. Teachers have already been given the training on the use of cameras due to the pandemic. The government owes it to the disabled community to allow greater access to tools that can help us overcome common barriers.

Another point mentioned by the Minister of Education is that not all courses lend themselves entirely to being taught online, I know this well as a student of one such course. In such cases I propose that places of education do what they can to reduce the amount of times it is necessary for students to make the journey to them. This could be achieved through a crashcourse model, this is not a universal solution however as some students may feel they are better at processing information in small amounts regularly.

In my first year my attendance was high but my grades were low, due to the overexertion attending physically caused me. I'm in my third year now, my university hasn't offered me online lectures, and I scarcely attend yet my grades are at their highest because I am able to go through online resources at my own pace though, and commit more of my energy to completing work. I am incurring a debt of £9000 a year, to have access to a webpage, because I am unable to attend university at all currently I am robbed of the privilege of lectures, I am paying the same as able-bodied students who benefit much more from this course because the university grants them this privilege, but not me, they have refused.

With benefits facing cuts, and the increasing inaccessibility of these benefits, it only seems fair that the government make education as accessible as possible for the disabled community. Our supports have been taken away from us and for many of us, education is the only hope we have of, in some small ways, overcoming our disabilities and these obstacles put in our way. The government wants us to overcome our disabilities and become productive workers and yet through the lack of support granted disabled people this is not achievable for many of us. We are made to jump through hoops to get support (having to get doctors notes each time we need extensions and support, to prove that our chronic illnesses haven't disappeared for the sake of bureaucracy and nothing else, notes that we have to pay for which effectively makes this a tax on being a disabled student). Since the degradation of the welfare state disabled people have been fighting to keep our heads above the waves with many of us, unfortunately, drowning, at least offer us a lifebuoy, or better yet, help us onto the boat.

In my short life of 22 years, I have lost three disabled friends to suicide and one thing that affected each of them was education and academia being inaccessible, that existing within the institutionally ableist system of academia furthered their suffering as a disabled person. All three of these people were under the age of 25. How many friends will I have lost to this system by the time I'm 25, or 30, will there be anyone left to lose by the time I'm 35? Or will the neo-liberal machine eat them up, spit them out and stamp the life out of them all? This government owes it to the countless lives lost to ease our suffering, even in small ways. Is this government committed to saving the lives of young disabled people?

The friend most recently lost, died in the river that feeds the bay that the Senedd stands beside. They had completed an exam but their results weren't adequate, they had hope that education was the way in which they would find a happy stable life, after these results they lost that hope, and that loss was compounded by the pain and anguish living as a disabled person caused them. This was the final straw, and we will never get them back. How different would their performance have been if they were offered remote access? The gaps in their knowledge that affected their performance weren't caused by a fault in their ability or character, it was caused by the lack of this support. Lectures missed due to disabilities should be available to catch up on, in our own time, else we are being academically punished for the crime of being disabled. This government claims to acknowledge the social model of disability, described by the charity Scope like this "The model says that people are disabled by barriers in society, not by their impairment or difference." This barrier, this obstacle, is easily overcome and could serve a great benefit to many people.

I myself, have not yet found the ability to look at the River Taff since this loss, but I implore you when you leave this building and see the bay, the water that carried them out of this life, I implore you to think of them, of the lives lost too soon, and ask yourself: "Have I done right by them? Have I helped this country step in the right direction to support those who urgently need it?" Have I helped people, or have I acted in favour of the Taff overflowing with the bloated broken rotting rancid corpses of the disabled people I chose not to help?"

Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru

Y Pwyllgor Deisebau | 07 Mawrth 2022

Petitions Committee | 07 March 2022

Cyfeirnod: SR22/2201-8

Rhif y ddeiseb: P-06-1253

Teitl y ddeiseb: Gwahardd rasio milgwn yng Nghymru

Geiriad y ddeiseb: Yng Nghymru, mae gennym un trac rasio milgwn annibynnol sy'n cynnal rasys unwaith yr wythnos. Ers mis Ebrill 2018, mae Hope Rescue a'u partneriaid achub wedi derbyn bron 200 o filgwn dros ben o'r trac hwn, ac roedd 40 o'r rhain wedi dioddef anafiadau. Mae cynlluniau ar waith i'r trac ymuno â Bwrdd Milgwn Prydain Fawr, a fyddai'n arwain at gynnal rasys bedair gwaith yr wythnos a chynnydd sylweddol yn nifer y cŵn dros ben ac anafiadau. Mae rasio milgwn yn greulon yn ei hanfod, a phrin yw'r warchodaeth gyfreithiol sydd gan filgwn. Mae eisoes wedi'i wahardd ym 41 o daleithiau UDA.

Rhagor o fanylion

Mae grwpiau ymgyrchu wedi casglu data a thystiolaeth yn ymwneud â llesiant gwael yn y maes rasio milgwn yn y DU.

Cynghrair yn erbyn Rasio Milgwn: <https://www.aagr.org.uk/category/why-is-greyhound-racing-cruel/>

Cynghrair yn erbyn Chwaraeon

Creulon: <https://www.league.org.uk/greyhound-racing>

Bu erthyglau yn y wasg ac ymchwiliadau cudd hefyd i rasio milgwn:

RTE Investigates: Greyhounds Running For Their Lives

<https://www.youtube.com/watch?v=ZYTb2qBjIMM>

Panorama Investigates: Doping and rigging bets

<https://www.youtube.com/watch?v=I0p0bHSlAk>

<https://www.theguardian.com/sport/2021/jun/26/activists-renew-calls-to-end-greyhound-racing-as-400-die-despite-lockdowns>

<https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/greyhounds-being-shipped-pakistan-illegal-23765480>

<https://www.thesun.co.uk/news/13086085/british-greyhounds-racing-dogs-mass-graves-bolt/>

Bydd deiseb ddiweddar yn cael ei thrafod yn Senedd y DU ar ôl sicrhau 104,882 o lofnodion.

<https://petition.parliament.uk/petitions/554073>

1. Cefndir

Ar hyn o bryd mae un trac rasio milgwn yn gweithredu yng Nghymru - y Valley Greyhound Stadium yn Ystrad Mynach, Sir Caerffili. Cynhelir rasys yno unwaith yr wythnos.

Yn y DU mae tri thrac rasio annibynnol a gaiff eu trwyddedu gan yr awdurdod lleol (gan gynnwys y Valley Stadium) a 19 trac rasio wedi'u trwyddeddu gan Fwrdd Milgwn Prydain Fawr (GBGB). Mae rheolau ychwanegol ar gyfer traciau GBGB, sydd wedi'u llunio i ddiogelu lles yr anifeiliaid (megis presenoldeb milfeddygon). Nid oes gan GBGB ddim traciau yng Nghymru ar hyn o bryd.

Yn ddiweddar mae bargaen wedi'i chwblhau ar gyfer gwerthu'r Valley Stadium. Bwriad y prynwr yw ei chynnal fel trac rasio trwyddedig GBGB. Mae'r prynwr yn disgwyl y bydd angen datblygu'r stadiwm ymhellach ac y caiff ei defnyddio fel trac rasio GBGB erbyn 2023, gan gynyddu nifer y rasys i bedair gwaith yr wythnos.

Er bod GBGB yn cyhoeddi ystadegau anafiadau ac ymddeoliad o ran ei draciau, nid oes gofyniad i draciau annibynnol gyhoeddi adroddiad. Fodd bynnag, mae rhywfaint o ddata ar wefan y Valley Stadium. Mae hyn yn nodi bod 24 o filgwn, o'r

4,652 o rediadau gan filgwn mewn rasys, wedi dioddef anaf difrifol (fel arfer, torri esgyrn) yn ystod ras. Mae hyn yn cynrychioli cyfradd anafiadau difrifol o 0.5 y cant.

Mae ymchwil wedi'i gomisiynu gan GBGB yn dangos bod incwm 'diwydiant craidd' rasio milgwn ym Mhrydain Fawr yn £119 miliwn yn 2012. Nid yw'r data ar gael ar gyfer Cymru.

1.1. Rheoleiddio rasio milgwn ar hyn o bryd

Mae *Deddf Lles Anifeiliaid 2006*, (Deddf 2006) yn cynnwys darpariaethau cyffredinol yn ymwneud â lles anifeiliaid. Mae Deddf 2006 yn caniatáu cymryd camau pan fo tystiolaeth ar gael yn ymwneud â chreulondeb i anifail neu fethiant i ddarparu ar gyfer anghenion lles anifail. Gallai'r darpariaethau hyn fod yn gymwys pan fo milgwn ar draciau neu'n cael eu cadw mewn cytiau hyfforddwyr.

Mae adran 12 o Ddeddf 2006 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i hyrwyddo lles anifeiliaid. Mae adran 13 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru gyflwyno cynlluniau trwyddedu i ddiogelu lles anifeiliaid.

Yn Lloegr, gwnaed rheoliadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan adran 13 o Ddeddf 2006; *The Welfare of Racing Greyhounds Regulations 2010*. Nod y rheoliadau hyn yw diogelu milgwn sy'n rasio yn Lloegr a darparu bod yn rhaid i bob gweithredwr traciau rasio milgwn gael trwydded.

Ar hyn o bryd nid oes unrhyw amddiffyniadau cyfreithiol penodol ar gyfer rasio milgwn yng Nghymru.

Yn 2020 roedd deiseb i Senedd y DU i wahardd rasio milgwn yn Lloegr. Ymatebodd Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig y DU (Defra) drwy ddweud ei bod yn cefnogi lles uchel ar gyfer rasio milgwn ond ei barn oedd bod gwaharddiad yn ddiangen.

1.2. Barn rhanddeiliaid

Mewn ymateb i'r ddeiseb hon yn y Senedd, dywedodd llefarydd ar ran GBGB:

The petition claims that our sport is inherently cruel; this statement is utterly false and insulting to the thousands of hardworking individuals within our sport.

As the regulator of licensed greyhound racing, the welfare, safety and wellbeing of our canine athletes is our highest priority. As an unlicensed

track, the Valley Stadium and the greyhounds which race there currently sit outside of our regulatory remit. Should the Valley wish to operate as a licensed track, we would welcome being able to further safeguard the welfare of the greyhounds which race there.

Cyhoeddodd Cyngor Caerffili wrchgynllun ar gyfer Ystrad Mynach yn 2019. O ran y Valley Stadium, mae'n datgan:

It is ideally located to capitalise on the many visitors to the area and there is opportunity to expand and increase the potential of the site as a tourism destination. Furthermore, there is opportunity for spin-off between this site and potential hotel and restaurant development on adjacent land.

Mae llawer o grwpiau lles anifeiliaid wedi mynegi pryder ynghylch lles milgwn sy'n rasio ac maent yn galw am reoliadau pellach neu waharddiad llwyr.

Er enghraifft, nid yw'r Dogs Trust yn credu bod rheoliadau Lloegr yn mynd yn ddigon pell gan mai dim ond yr hyn sy'n digwydd ar y trac y maent yn ei gwmpasu. Mae'n galw am reoleiddio pob cam o fywydau'r milgwn sy'n rasio yn ogystal ag ardoll ar y bwcis i ariannu lles milgwn. Comisiynwyd adolygiad gan y Dogs Trust yn ddiweddar, i les milgwn sy'n rasio yn y DU, ac mae disgwyl iddo adrodd yn ystod hanner cyntaf 2022.

Mae'r Cynghrair yn Erbyn Rasio Milgwn yn galw am waharddiad graddol ar rasio milgwn ym Mhrydain, er mwyn dod â marwolaethau diangen a dioddefaint milgwn, oherwydd rasio, i ben".

Mae'r lincs a ddarperir gyda thestun y ddeiseb yn gyfle i ddarllen ymhellach am bryderon yn ymwneud â lles anifeiliaid.

2. Camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru

Yn 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru a Rhwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru God Ymarfer Gorau Gwirfoddol er Lles Milgwn Rasio. Dywedodd RSPCA Cymru: fod y Cod yn gam mawr ymlaen i'r Sector, ond mae angen mwy o waith i sicrhau cydymffurfiaeth.

Yn ystod hynt y Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru) yn 2019, codwyd y mater o briodoldeb arddangosfeydd eraill yn ymwneud ag anifeiliaid yng nghyd-destun y gwaharddiad ar anifeiliaid gwyllt mewn syrcasau teithiol.

Rhwng mis Awst a mis Tachwedd 2019 [ymgynghorodd Llywodraeth Cymru](#) ar reoliadau a chanllawiau drafft i reoleiddio arddangosfeydd anifeiliaid. Roedd disgwyl i'r rheoliadau gael eu cyflwyno o dan Ddeddf 2006 a'u galw'n *Rheoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Arddangosfeydd Anifeiliaid) (Cymru) 2020* a chanllawiau. Fodd bynnag, roedd y rheoliadau arfaethedig yn cynnwys esemptiad ar gyfer rasio milgwn. Roedd [crynodedb o'r ymatebion](#) i'r ymgynghoriad yn datgan:

Cafwyd tystiolaeth sylweddol a oedd yn canolbwyntio ar bryderon am broblemau lles a diffyg hunanreoleiddio yn y maes rasio milgwn yng Nghymru. Roedd yr ymatebwyr hynny a gododd y mater hwn o'r farn y dylai rasio milgwn ddod o fewn cwmpas y Rheoliadau drafft.

[...]

O ran y cynigion i gynnwys rasio milgwn fel gweithgaredd trwyddedig, mae'r dystiolaeth a ddaeth i law wedi'i nodi. Gan na dderbyniwyd unrhyw ymatebion gan sefydliadau a oedd yn cynrychioli'r sector rasio milgwn, byddwn yn gofyn i'r sector am ei farn cyn ystyried hyn ymhellach, gan y bydd hyn yn ein galluogi i ystyried y dadleuon amrywiol cyn dod i gasgliad ynghylch a ddylai rasio milgwn ddod o fewn cwmpas y Rheoliadau.

Yn dilyn yr ymgynghoriad, ni chyflwynwyd rheoliadau.

Ar 4 Tachwedd 2021, cyhoeddodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd, Lesley Griffiths (y Gweinidog) [Cynllun Lles Anifeiliaid i Gymru \(AWPW\) 2021-26](#). Mae hyn yn cynnwys cynllun i gyflwyno gofyniad trwyddedu mewn perthynas ag arddangosfeydd anifeiliaid a sefydliadau anifeiliaid - "**o bosibl** gan gynnwys arddangosfeydd anifeiliaid teithiol, **rasio milgwn** a sefydliadau lles anifeiliaid [ychwanegwyd y pwyslais]".

Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cynnal ymgynghoriad pellach gyda'r nod o gyflwyno gofynion newydd o bosibl o dan *Reoliadau Lles Anifeiliaid (Trwyddedu Gweithgareddau sy'n Cynnwys Anifeiliaid) (Cymru) 2021*. Mae llythyr y Gweinidog ynghylch y ddeiseb hon yn nodi y bydd swyddogion yn ymgysylltu ag "ystod eang" o bartion â diddordeb, gan gynnwys:

- arweinydd Prosiect Gorfodi'r Awdurdod Lleol, Gareth Walters;
- Awdurdod Lleol Caerffili;

- y gweithgor ar y cyd rhwng AWWN/CAWW [Rhwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru / Grŵp Lles Anifeiliaid Anwes Cymru]; a
- rhanddeiliaid perthnasol eraill.

Camau gweithredu Senedd Cymru

Mae'r mater o rasio milgwn wedi cael ei godu sawl gwaith yn y Cyfarfod Llawn yn ystod y Chweched Senedd.

Wrth ateb cwestiwn ynghylch archwilio trac rasio'r Valley Stadium, dywedodd y Gweinidog:

Mae arolygiadau o'r trac rasio milgwn sydd ar ôl yng Nghymru wedi'u trefnu drwy raglen gyflawni partneriaeth a ariennir gan Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei rheoli a'i chydlynu gan safonau masnach sir Fynwy a'r gweithgor milgwn, is-grŵp o Rwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru, un o'n rhwydweithiau partneriaeth allweddol

Aeth yn ei blaen i ddweud:

Yn amlwg, pe baem yn edrych ar wahardd rasio milgwn, byddai'n rhaid inni edrych ar dystiolaeth, ac ymgynghoriad. Bydd y cyfan yn cymryd peth amser, ac yn amlwg, byddai'n rhaid bod capasiti deddfwriaethol ar gael imi allu gwneud hynny. Ond mae'n sicr yn rhywbeth — .Ac fe sonioch chi am rywbeth ar y diwedd nad wyf ond wedi'i ddysgu yn ddiweddar, sef mai dim ond wyth gwlad yn y byd sy'n dal i ganiatáu rasio milgwn, ac rydym ni'n un ohonynt.

Cynhaliodd Pwyllgor yr Edonomi, Masnach a Materion Gwledig sesiwn dystiolaeth ar les anifeiliaid ym mis Tachwedd 2021 pan drafodwyd rasio milgwn gyda sefydliadau lles anifeiliaid. Dywedodd y Dogs Trust wrth y Pwyllgor ei bod yn comisiynu adolygiad annibynnol o rasio milgwn ledled y DU i benderfynu a yw gwaharddiad yn briodol. Dywedodd RSPCA Cymru wrth y pwyllgor ei fod yn gyson yn adolygu ei safbwynt ar rasio milgwn. Nododd fod Cymru y tu ôl i Loegr o ran rheoleiddio felly croesawyd y ffaith bod rasio milgwn yn cael ei gynnwys yng Nghynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021-26.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r

papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-06-1253
Ein cyf/Our ref LG/00032/22

Jack Sargeant AS
Cadeirydd – Y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

14 Chwefror 2022

Annwyl Jack,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 20 Ionawr ynghylch Deiseb P-06-1253 Gwahardd Rasio Milgwn yng Nghymru.

Mae lles anifeiliaid yn flaenoriaeth i Lywodraeth Cymru ac mae ein Cynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021-26 (AWPW) a gyhoeddwyd yn ddiweddar yn cynnwys fframwaith ar gyfer gwireddu pedwar ymrwymiad yn ymwneud â Lles Anifeiliaid yn y Rhaglen Lywodraethu. Mae hefyd yn amlinellu sut y byddwn yn integreiddio ystod eang o waith parhaus ar bolisi lles anifeiliaid, gan gynnwys canllawiau statudol ar gyfer y Rheoliadau presennol, trwyddedu arddangosion anifeiliaid, microsglodynnu cŵn a chathod, lles anifeiliaid mewn trafndiaeth, a Chodau Ymarfer. Cydnabyddir hefyd yr angen i adolygu'r ddeddfwriaeth bresennol ar les anifeiliaid, ynghyd â chynnal rhywfaint o hyblygrwydd pe bai angen camau polisi newydd: [Cynllun Lles Anifeiliaid Cymru 2021 i 2026 | LLYW.CYMRU](#)

Mae ein AWPW yn cyflwyno rhaglen weithredu weledigaethol a heriol a fydd, i ddod yn realiti, yn gofyn am weithio mewn partneriaeth â rhanddeiliaid allanol arbenigol, cydymffurfio â'r gofynion sy'n gysylltiedig ag ymgynghoriadau cyhoeddus, a sicrhau bod y dystiolaeth sydd ar gael sy'n gadarn ac yn gymesur i gefnogi unrhyw ddeddfwriaeth newydd.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Daeth deiseb gyda Llywodraeth y DU i wahardd rasio milgwn er mwyn dod â marwolaethau diangen a dioddefaint cŵn rasio i ben ar 30 Ebrill 2021 gan dderbyn 104,885 o lofnodion. Nid yw Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi cynlluniau i wahardd rasio milgwn, ond mae wedi datgan yn ei hymateb y bydd Bwrdd Milgwn Prydain Fawr yn gwella ei ganllawiau ar les anifeiliaid.

Rwy'n ymwybodol o'r ddeiseb i wahardd rasio milgwn yng Nghymru ac wedi cael sawl darn o ohebiaeth ar y mater hwn. Rwyf hefyd yn ymwybodol o newid posibl ym mherchnogaeth yr unig drac rasio milgwn (annibynnol) yng Nghymru a bwriad datganedig y perchnogion i geisio cofrestru gyda Bwrdd Milgwn Prydain Fawr. Ar hyn o bryd, bwriad Llywodraeth Cymru yw ystyried rasio milgwn yng Nghymru fel rhan o gynllun trwyddedu yn y dyfodol, fel y nodir yn ein AWPW.

Yn 2019 sicrhawyd rhywfaint o arian drwy Gynllun Cyflawni Partneriaeth Llywodraeth Cymru/Awdurdodau Lleol i alluogi Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili i gynnal arolygiadau lles yn Stadiwm Valley Greyhounds yn ystod y rasys gyda'r nos / penwythnos. Yr amcan oedd hwyluso arolygiadau o dan Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006 a'r Cod Ymarfer gwirfoddol er Lles Rasio Milgwn. Yn anffodus, arweiniodd dechrau Covid-19 at lawer o oedi wrth weithredu'r cynllun. Fodd bynnag, mae o leiaf tri arolygiad gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili bellach wedi'u cynnal ar drac y Stadiwm. Cysylltwyd â Phrosiect Gorfodi Awdurdodau Lleol, a ariennir gan Lywodraeth Cymru, i gefnogi'r arolygiadau hyn ac yn y dyfodol.

Mewn perthynas â'r gwaith o ddatblygu polisi ar gyfer y posibilrwydd o drwyddedu rasio milgwn, bydd fy swyddogion yn ymgysylltu ag ystod eang o bartïon â diddordeb, gan gynnwys:

- arweinydd Prosiect Gorfodi'r Awdurdod Lleol, Gareth Walters;
- Awdurdod Lleol Caerffili;
- y gweithgor ar y cyd rhwng AWW/CAWW; a
- rhanddeiliaid perthnasol eraill.

Nid yw'n bosibl ar hyn o bryd i ddarparu dyddiad penodol ar gyfer cyflwyno deddfwriaeth newydd bosibl yn y maes hwn, gan fod y gwaith o ystyried y materion dan sylw yn debygol o gael ei ymgorffori yng ngwaith datblygu polisi arall. Fodd bynnag, mae AWPW yn nodi amserlenni cyffredinol i nodi sut y bydd y gwaith yn mynd rhagddo yn y maes hwn a meysydd eraill.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

28th February 2022

Dear Petitions Committee,

Ban Greyhound Racing in Wales Petition: Ref P-06-1253

Thank you so much for sending on the petition response from the Minister for Rural Affairs and North Wales. We are pleased to see that animal welfare is a priority for the Welsh Government and were encouraged by the commitments in the Animal Welfare Plan for Wales 2021-26.

We note the reference to greyhound racing in the wider U.K., and the recent petition to the U.K. Government. The situation in the rest of the U.K. is distinct from Wales, in that there are 19 licensed tracks so an immediate ban wouldn't be feasible due to the infrastructure and the significant number of greyhounds that would be displaced. A phased ban with interim welfare improvements would be needed. It is important to consider the situation in Wales independently, and with just one unlicensed track a ban is easily workable as the economic impact would be minimal and welfare organisations would collaborate to ensure the safety of the displaced greyhounds.

It should be noted that the sale of Valleys track to Dave Barclay, a Greyhound Board of Great Britain (GBGB) promoter, has now been completed. Whilst Hope Rescue worked with Valleys track through its Amazing Greys project, we took in around 200 greyhounds surrendered due to their racing owners having links with Valleys track (although not all would have raced there) over a 3 year period. In addition, we took in over 40 dogs that suffered serious injuries racing at Valleys track, mainly fractured legs. Sadly, five of those died from their injuries. Data is available as evidence.

If the stated intention to licence the track as a GBGB track proceeds, then we will see a significant expansion in the number of races and greyhounds needed at Valleys to fulfil the proposed contracts for live-streamed racing. The contracts involve live-streaming races to betting offices across the world and is the main source of income for GBGB licensed greyhound racing stadia. Based on track averages from GBGB's own published statistics for 2020 and uplifted by 20% to reflect track closures during Covid, we are likely to see around 225 serious

injuries and 25 deaths every year – a significant leap from the current figures at Valleys. We would also see around 345 surplus greyhounds needing rescue spaces every year, at a time our sector is under immense pressure due to the huge surge in pet ownership during the pandemic and rescue spaces are at a premium.

Whilst we are pleased that Welsh Government has greyhound welfare firmly on its radar and intends to consider greyhound racing in Wales as part of a future licensing scheme, we would urge them to consider a ban as the ultimate goal. We strongly believe that regulation of greyhound racing in the rest of the U.K. has not sufficiently improved greyhound welfare, and that regulation will never be able to truly protect greyhounds racing in Wales from injury and death. Key welfare members of the U.K. Greyhound Forum including Greyhound Rescue Wales, Dogs Trust, RSPCA and Blue Cross are all currently reviewing their positions on greyhound racing, and we await the outcome of their reviews with interest.

Key welfare concerns around regulated/licensed racing include:

- Injury and deaths – 3,575 serious injuries and 401 deaths reported by GBGB in 2020 (during Covid). This excludes injuries and deaths on the 3 independent tracks including Valleys.
- Number of surplus dogs the animal welfare sector is expected to find homes for – 5,484 in 2020 and again excluding those from independent tracks.
- Lack of traceability – we found discrepancies with the tracking of greyhounds throughout their racing career, including dogs racing at Valleys that were recorded as being retired and given to rescue centres for rehoming.
- Doping – there are many published reports of doping incidents in greyhound racing. A trainer convicted of doping at Swindon track, then suspended from Perry Barr track was still able to race at Valleys track where 3 of his dogs broke their legs and sadly one died. Doping offences are dealt with in-house by GBGB despite being an offence under the Animal Welfare Act 2006.
- Health and behavioural issues seen in dogs surrendered from GBGB tracks. A VetCompass report in 2019 recognised that racing greyhounds carry health legacies from inherent breed predispositions as well as impacts from their prior racing careers.

These include dental issues, skin complaints, undiagnosed injuries and lameness, fleas, worms, fear and anxiety

- Configuration of tracks and sharp bends that increase injury risks. Valleys track proudly describe their “eye-wateringly sharp first bend”. Professor Andrew Knight revealed the unavoidable injuries to greyhounds racing on dangerously configured oval tracks in his “Injuries in Racing Greyhounds” 2018 report.

- Overbreeding and fate of surplus greyhounds. 83% of greyhounds racing in the U.K. are bred in Ireland. RTE Investigates revealed in 2019 that 6,500 were exported from Ireland and 6,000 were killed for not making the grade, with 1000% more pups bred than needed. It also included distressing footage of surplus greyhounds being killed at a slaughterhouse.

Whilst we recognise GBGB has introduced some recent financial schemes including the injury recovery scheme which provides a 50% grant for certain injuries up to £2,000, and a £400 retirement bond, these financial incentives only cover a proportion of the true costs and resources needed to rehome surplus and injured greyhounds. The fact we need injury recovery and rehoming schemes speaks volumes about the welfare issues caused by continuing to race greyhounds.

We note the funding provided by Welsh Government to undertake welfare inspections at Valleys track. This is particularly welcome, especially since the Amazing Greys project was stopped in April 2021 from taking both injured and surplus dogs following the sharing of a U.K. wide petition to ban greyhound racing. Due to a lack of transparency, we do not know what is currently happening with these dogs which is extremely concerning given the numbers we were taking from the track previously. We would hope that as a very minimum the track is complying with the Voluntary Code of Practice for The Welfare of Racing Greyhounds (Wales) and trust that the inspections will ensure compliance, particularly with regards to a vet presence at race meetings. Previously there was not vet at the track, and it was left to our Amazing Greys volunteers to ensure injured dogs were taken straight to the vets for emergency treatment, although it should be noted not all trainers were willing to give us their injured dogs and we could not ascertain what their fate was.

In conclusion, the proposed licensing of Valleys track as a GBGB track and planned expansion of greyhound racing in Wales is extremely concerning. Whilst regulation is an option and will marginally increase the welfare of greyhounds whilst they are racing, the net result for Wales will be a significant increase in the number of injuries, deaths and surplus dogs needing rescue spaces.

The foundation of any animal welfare strategy, including Welsh Government's Animal Welfare Plan for Wales 2021 to 2026, is that prevention is better than cure. There are not any other cohorts of dogs we can stop coming in to rescue centres in Wales. Providing funding to repair or amputate the broken legs of injured dogs, contributing towards the rehoming costs of surplus dogs and putting government resources in to enforcing regulations is not a viable long-term solution. We need a more strategic and sustainable

Save Our Strays – give them Hope

solution to the welfare problems created by the racing industry, and we strongly feel that a ban is the only solution and with just one unlicensed track currently in Wales, is a feasible solution.

We would welcome the opportunity for Welsh Government to undertake an inquiry into greyhound racing in Wales, covering both existing and proposed practices, ahead of a wider debate in the Senedd to evidence and inform its position on greyhound racing going forward.

Yours sincerely,

Vanessa Waddon

Vanessa Waddon

Founder and Transformation Manager

P-05-1106 Cyflwyno cyllidebau iechyd personol a gofal personol yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Rhys Bowler, ar ôl casglu cyfanswm o 779 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae gan Rhys gyflwr Nychdod Cyhyrol Duchenne. Mae'n byw mewn ofn am ei fywyd bob dydd, ac yn cael ei adael ar ei ben ei hun am oriau'n gobeithio na fydd y peiriant anadlu y mae'n dibynnu arno yn torri. Rhaid iddo ddewis rhwng gofal cymdeithasol a ariennir yn wael a phecyn Gofal Iechyd Parhaus y GIG sy'n golygu nad yw'n cael dewis pwy sy'n gofalu amdano.

Pe bai Rhys yn byw yn Lloegr, byddai ganddo gyllideb iechyd personol, a fyddai'n caniatáu iddo ddefnyddio Gofal Iechyd Parhaus y GIG yn ogystal â gallu dewis pwy sy'n gofalu amdano. Nid yw hyn ar gael yng Nghymru.

Gwybodaeth Ychwanegol

Rhys ydw i, rydw i'n 33 oed ac yn byw gyda Nychdod Cyhyrol Duchenne ym Mhontypridd, Cymru. Mae gen i anawsterau symud sylweddol ac mae angen peiriant anadlu arnaf er mwyn anadlu.

Rydw i wedi cyflogi fy nghynorthwyyr gofal fy hun ers degawdau ac mae gennyf lawer o brofiad o'u hyfforddi a'u cyflogi. Rydw i wedi cael profiadau gwael wrth ddefnyddio asiantaethau a pheidio gallu dweud fy marn o ran pwy sy'n gofalu amdanaf. Rydw i eisiau dewis fy nghynorthwyyr gofal fy hun. Rydw i eisiau gwybod pwy sy'n dod i'm cartref i'm helpu gyda fy ngofal personol, ac rwyf am iddynt fod yn bobl rwy'n ymddiried ynddynt ac sydd wedi'u hyfforddi o ran y ffordd orau i ddarparu gofal i mi. Peidiwch â gadael i'm profiad gael ei wastraffu!

Rydw i eisiau Cyllideb Iechyd Personol er mwyn i mi gael gofal 24 awr a chael dewis pwy yw fy nghynorthwyyr gofal. Mae hyn wedi bod ar gael yn Lloegr

ers 2014, mae'n hen bryd i Gymru gymryd hyn o ddifrif a dechrau rhoi dewis a rheolaeth go iawn i bobl dros y gofal maen nhw'n ei gael.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Pontypridd
- Canol De Cymru

Eich cyf/Your ref P-05-1106
Ein cyf/Our ref JMSS/10640/21

Jack Sargeant AS
Cadeirydd – y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

13 Ionawr 22

Annwyl Jack,

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr dyddiedig 03/12/2021 ynglŷn â'r ddeiseb i gyflwyno Cyllidebau Iechyd Personol a Gofal Personol yng Nghymru.

Y disgwyl clir a diamwys yng Nghymru yw y dylid darparu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol personol, di-dor ac integredig sy'n galluogi unigolion i barhau i ddefnyddio eu llais ac ymarfer rheolaeth lle y byddant yn dymuno gwneud hynny.

Fodd bynnag, rydym yn gwybod drwy'r profiadau personol y mae Rhys Bowler ac eraill wedi eu rhannu â ni bod pryderon yn parhau o ran gallu pobl i ddefnyddio eu llais ac ymarfer eu rheolaeth dros eu gofal, pan na allant dderbyn taliadau uniongyrchol o dan Ofal Iechyd Parhaus y GIG.

Mae ymrwymiad yn ein Rhaglen Lywodraethu i wella'r rhyngwyneb rhwng Gofal Iechyd Parhaus a thaliadau uniongyrchol.

Rwyf wedi ymrwymo i edrych ar y gwahanol opsiynau mewn perthynas â'r rhyngwyneb rhwng Gofal Iechyd Parhaus a thaliadau uniongyrchol, gan gynnwys sut y gellid defnyddio taliadau uniongyrchol ar gyfer derbynwyr Gofal Iechyd Parhaus, rhywbeth a fyddai'n debyg i gyllidebau iechyd personol yn Lloegr.

Fe wneuthum wella'r Fframwaith Gofal Iechyd Parhaus (Fframwaith 2021) gan gyhoeddi'r fersiwn ddiwygiedig ohono ym mis Gorffennaf. Roedd yn cynnwys nifer o fesurau penodol i wella'r rhyngwyneb dan sylw. Y bwriad oedd ei roi ar waith ddiwedd Tachwedd, fodd bynnag oherwydd nifer o resymau, gan gynnwys pwysau parhaus COVID-19 a phwysau'r gaeaf, rydym am ohirio ei weithredu tan 1 Ebrill 2022.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Cyn cyhoeddi'r Fframwaith Gofal Iechyd Parhaus newydd ym mis Gorffennaf, bu swyddogion yn ymgysylltu â rhanddeiliaid, gan gynnwys Rhys Bowler, i ystyried y diwygiadau posibl y gellid eu gweithredu o fewn ffiniau cyfreithiol y Fframwaith, ac a allai gael eu cynnwys i gefnogi llais a rheolaeth yn y maes. Fe wnaethom nodi'r mecanweithiau canlynol:

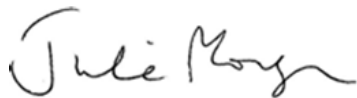
- Y bwrdd iechyd lleol yn cyflogi personél (naill ai'n uniongyrchol neu drwy asiantaeth), a oedd yn cael eu cyflogi'n flaenorol gan yr unigolyn, drwy daliadau uniongyrchol
- Y bwrdd iechyd lleol yn comisiynu Ymddiriedolaeth Defnyddiwr Annibynnol, o bosib wedi ei sefydlu gan aelod o deulu'r unigolyn sy'n derbyn gofal, i reoli gofal yr unigolyn hwnnw.

Mae Ymddiriedolaeth Defnyddiwr Annibynnol yn bodoli lle bydd perthynas yr unigolyn neu bartion perthnasol eraill yn sefydlu ymddiriedolaeth sy'n gweithredu fel y darparwr gofal ar gyfer yr unigolyn. Mae'r bwrdd iechyd lleol wedyn yn contractio, gyda'r ymddiriedolaeth, i ddarparu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol penodol i'r unigolyn.

Rydym hefyd yn ystyried yr opsiynau ar gyfer y tymor hirach, gan gynnwys yr opsiwn o ddeddfu i ganiatáu i fyrddau iechyd ddarparu taliadau uniongyrchol o dan Ofal Iechyd Parhaus.

Fe wnaethom gynnal cyfarfod adeiladol o'r gweithgor gydag amrywiaeth o randdeiliaid, gan gynnwys Rhys Bowler, ar 16 Rhagfyr i drafod y materion hyn.

Yn gywir,

Julie Morgan AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

P-05-1106 Introduce Personal Health Budgets and Personalised Care in Wales, Correspondence – Petitioner to Committee, 03.03.22

Thank you for revisiting our petition for a Personal Health Budget in Wales.

After multiple meetings, letters and conversations between the government, Rhys Bowler, myself, and others in the working groups. I feel disheartened and utterly let down by the Welsh government. Speaking as a person with complex care needs, who lives independently in my own home with 24/7 care, this new revised framework does not go far enough. There is a strong emphasis on individuals requiring continuing health care going into care and requiring nursing care. The fact is many people who require funding through a joint package or solely CHC, do not require nurses! Where are the allowances for these people? And surely anyone requiring CHC funding will ALWAYS require social funding too. We have a life, we need to have social care be as important as healthcare, we don't cease to live independently because we require more care.

The framework is essentially no different from previous versions. Joint packages and IUTs are again just given a courtesy paragraph, and the suggested move towards the freedom of a Welsh care funding system, akin to the English PHBs is nowhere.

Yet again we are told we are given voice and it will be person centred, but actually, it reads and will be used, to take away our power, independence and choice.

The authorities and government should be encouraging independent living, not institutions wherever they can.

We are left feeling hopeless for our future, and unheard yet again. Are the government moving at all in the right direction?

We have enclosed articles from Luke Clements and Ann James, who have given us guidance throughout. Hopefully, their superior legal knowledge, and discussions of actions that can be implemented now, can be heard by the government, where our pleas have not.

Regards

Samantha Stickland and Rhys Bowler

Continuing NHS Healthcare and adults Briefing by Luke Clements ~ updated February 2020.

Section 47 of the 2014 Act is concerned with the contested question of 'Continuing NHS Healthcare' – for which Wales has particular problems.[1] In an attempt to address some of these problems, in 2014 revised guidance was issued Continuing NHS Healthcare: The National Framework for Implementation in Wales[2]). At the time of this update (February 2020) the outcome of consultation on updating the Framework was awaited

In relation to this question both the English and Welsh Bills commenced with the same phrasing. However, a number of amendments were made to the English Bill to ensure that the current boundary between local authority responsibilities and the NHS (as defined in the Coughlan Court of Appeal judgment [3]) remained unchanged. Sadly, no such amendments were made in Wales. The

result is a potentially serious problem, since the wording in the Act is materially different to the wording used by the court in Coughlan.

The Coughlan judgment confirmed that local authorities were prohibited from funding nursing care that the NHS was required to provide but that they could fund nursing care if it was (1) merely ancillary or incidental to the provision of social care support and (2) of a 'nature' that one would expect a social services authority to provide. Although section 47 makes it unlawful for local authorities to fund nursing care unless it is 'incidental or ancillary' to social care, it contains no prohibition in relation to the second element – namely as to the 'nature' of the nursing care'.

In the absence of firm action by the Welsh Government, LHBs will inevitably seek to argue that the Act materially undermines the rights of patients to 'Continuing NHS Healthcare' funding. Unless this is the (unstated) intention of the Welsh Government, this failing will need to be addressed directly in the regulations and in the Code. A clear statement would also be welcome – on the lines of the statement made by the English Minister that:[4]

The provisions [in the English Act] are not intended to change the current boundary—let me place that clearly on the record—and we do not believe that they will have that result. The limits on the responsibility by reference, as now, to what should be provided by the NHS remain the same'.

It is however strongly arguable that the silence of the Welsh Government on this question (and the lack of any formal adjustment in the funding allocations for health and social care in Wales) is best interpreted as evidencing an intention that the health / social care boundary remain unchanged by enactment of the 2014 legislation.

NHS and Direct Payments

In *R (Harrison) v Secretary of State for Health and others* (2009),[5] the High Court held (in an English case) that the NHS Act 2006 did not permit direct payments to be made by NHS bodies. Although in England the Act has since been amended to allow direct payments, this is not the case in Wales.

It is arguable that *Harrison* was wrongly decided. An appeal against it was withdrawn when the case became academic due to the implementation of the right to direct payments for NHS patients in England (patients eligible for continuing care funding). The argument that *Harrison* was wrongly decided concerns the fact that the 2006 Act does not expressly prohibit direct payments – the judge simply decided that it should be interpreted as not permitting such payments. If the courts were confronted with a strong human rights case (where for example someone is being threatened with forced institutionalisation) then the Act would have to be interpreted 'so far as is possible' to give a human rights compliant meaning. Such a case would rely on the public law obligation to comply with Article 8 of the European Convention on Human Rights (respect for private and family life) and the commitment of the Welsh Government to adhere by the principles in the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (and Article 19 in particular).

In *Gunter v SW Staffordshire PCT* (2005) [6] Collins J held that there was nothing in principle in the NHS Acts to preclude a health body making direct payments to an Independent User Trust (IUT) which would then make arrangements for the health care needs of the profoundly disabled 21 year old applicant, stating:

It seems to me that Parliament has deliberately given very wide powers to [health bodies] to enable them to do what in any given circumstances seem to them to achieve the necessary provision of services. I have no doubt that this could involve the use of a voluntary organisation such as an IUT as the supplier. There seems to me to be no difference in principle between an IUT set up specially for a small number of persons or an individual and a nursing or other agency so far as the defendants are concerned. It would obviously be necessary for a member of the defendants to be a trustee so as to ensure that money was properly and prudently spent.

Where a person is jointly funded by a LHB and local authority, then there would appear to be nothing in principle for the local authority not to make the direct payments and in so doing, to use funds transferred to it by the LHB (as its contribution) in pursuance of its powers under NHS (Wales) Act section 194.

Where a LHB is unreasonably refusing to be flexible in relation to such payments (i.e., concerning the use of an Independent User Trust or to use its powers under section 194 of the 2006 Act, it is incumbent on the Welsh Government to intervene to resolve this deadlock. In such a case the Government could – for example – direct a recalcitrant LHB or an NHS Trust by using its powers under sections 12 and 19 of the 2006 Act.

[1] See for example, Wales Audit Office Report Implementation of the National Framework for Continuing NHS Healthcare 13 June 2013.

[2] Welsh Government Continuing NHS Healthcare: The National Framework for Implementation in Wales (2014).

[3] R v. North and East Devon health authority ex p Coughlan [2000] 2 WLR 622: [2000] 3 All ER 850.

[4] Public Act Committee Report 16 January 2014 (page 205/208).

[5] [2009] EWHC 574 (Admin) 23rd March 2009.

[6] [2005] EWHC 1894 (Admin) 26/08/05.

[7] Welsh Government Continuing NHS Healthcare: The National Framework for Implementation in Wales (2014).

NHS Continuing Health Care and Direct Payments in Wales

Disabled People in Wales of all ages who are eligible for NHS Continuing Health Care and who want to remain living in the community – have been left without a legal route to retain control of their care and support through a Direct Payment.

The Welsh Labour Party manifesto (p.18) stated an intention ‘to work with the Disability Equality Forum to improve the interface between Continuing Health Care (CHC) and Direct Payments (DP).

The Government has set up a Working Group to consider this 'interface' and to offer solutions. However, by suggesting that there is a way of 'improving' the interface' is a curious – if not confusing – turn of phrase. It holds out the idea of there being a remedy to this fraught situation – albeit one that the Welsh Government and Local Health Boards (LHBs) have signally failed to propound for over a decade.

The remit of this group is unclear and can only be seen as a gesture to people with complex health needs that the Government is wanting to work with them to achieve a solution.

Surprisingly, the matter of NHS CHC and Direct Payments has not been attended to in the revised 'draft' framework and this is a significant oversight. Welsh Government has been aware of the impact on many disabled people of the legal constraints on providing Direct payment for NHS Continuing Health Care for many years as outlined by the Welsh Government Director of Social Services in his letter of February 2016.[1]

The section in the draft Framework (para 6.52. – 6.55) is wholly inadequate to address the problems experienced by individuals who are eligible for NHS CHC and who wish to retain the benefits of the flexibility, choice and control provided by a direct payment arrangement.

Once an individual is eligible for NHS CHC, the terms of section 47 Social Services and Well-being (Wales) Act 2014 make it unlawful for a local authority to provide support under the 2014 Act and (as the draft Framework states at para 2.10), the LHB becomes responsible for providing a 'full package of health and social care' for that individual. NHS law as it applies in Wales does not permit LHBs to make direct payments equivalent to those made by local authorities under the provisions of sections 50-53 of the 2014 Act. This is a legal 'fact' and referred to as such in the following account.

The new framework should state this explicitly – that under the law as it exists in Wales, that when an individual is assessed as eligible for NHS CHC, it is unlawful for direct payments to be provided to the individual to enable them to purchase the health and social care needs that they have been assessed as requiring.

The framework should not try to disguise this fact by saying "it is not unlawful for local authorities and health boards to work together to provide individuals with voice and control in respect of their health and social care needs. This includes the pooling of budgets and other mechanisms to ensure people experience seamless care."

The above statement creates confusion for recipients and potential recipients of NHS CHC and creates an expectation of LHBs and LAs that they are legally constrained from delivering.

The Framework must provide 'grown up' and explicit advice as to how this problem is to be resolved: legally resolved and resolved to maximise the well-being of individuals. The framework needs therefore to: (1) address the cultural problem within the NHS which obstructs flexibility, choice, and control; and (2) provide practical advice as to what can be done.

The impact of this 'legal fact' and the failure of the Welsh Government and LHBs to take positive remedial action means that many disabled people, their families, and carers experience severe and unnecessary disruption / harm to their fundamental rights: harm measured in terms of loss of employment, education, training, leisure, normal independent living opportunities, distress and anxiety. This impact engages fundamental human rights for example Article 8 of the European

Convention on Human Rights (respect for private and family life) and Article 19 of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities ('CRPD') – the right to independent living.

These rights require a cultural change in the way NHS commissions support to address the complex community care and support needs of disabled people – since a failure to do this may leave individuals with no realistic option apart from institutionalisation.

Currently disabled people who are assessed as having primary health care needs are being forced to relinquish their hard fought for rights to manage their own care in Wales. For many in Wales who see disabled people in England having the right to continue with managing their care through a Direct Payment this is difficult to understand and accept.

Both LHBs and LAs are adversely impacted by the amount of administrative time taken trying to resolve situations where individuals are refusing to be assessed for NHS CHC – out of fear of the loss of their direct payment and with this the loss of the benefits this arrangement provides for them – notably flexibility, choice, and control over their care arrangements. In many contexts it appears that the current inadequate arrangements mean that LHBs gain financially at the expense of LAs. This is due to the fact that many individuals who are de facto above the legal limits of social care (in terms of s47 of the 2014 Act) remain funded by LAs because they refuse an NHS CHC assessment and LAs feel compelled to continue their funding (albeit illegally) because of the severe impact a funding withdrawal would have on their fundamental human rights.

This may also lead to many needs that have been identified and are eligible for NHS Healthcare are not met because the LA is not able to or prepared to fund these needs. This will consequently leave people with an inadequate response to their assessed and eligible needs for care and support.

The barriers that stand in the way of LHBs providing direct payments to individuals who are eligible for NHS CHC do not derive from the Framework – but from the NHS legislation in Wales and the effect of section 47 Social Services and Well-being (Wales) Act 2014. There are no 'flexibilities' proposed in the Framework for overcoming this problem. All the Framework does is to: (1) state what can be done if a person is not eligible for fully funded CHC (see below); and (2) to use meaningless platitudes to suggest that somehow a 'spirit of co-production' can resolve the legal problem or that somehow the loss of a right to a direct payment can be assuaged by being told that they have not in fact 'lost their voice, choice and control over their daily lives'. This is an utterly unacceptable approach for major guidance when there is a widespread consensus that this is an issue engaging fundamental human rights.

Jointly Funded LHB and LA Packages of Care

It is imperative that NHS CHC is not confused and conflated with a joint package of health and social care provision.

Joint funding arises where a person is not eligible for fully funded NHS CHC but has substantial health care needs. These health care needs are assessed as being beyond the powers of a local authority social services department.

In these circumstances, the revised Framework should set out that a Direct Payment is a choice afforded to all disabled people who are assessed as having both health and social care needs that is funded by both the local authority and local health board – and that the full costs of the community package (including the community ‘nursing’ costs) can be funded by way of a direct payment.

This should be supported by clear and unambiguous guidance to LHBs and LAs about funding of joint package and the mechanism that needs to be established should people wish to continue with a Direct Payment or indeed choose a Direct Payment to organise their care and support.

A Joint Package of LHB and LA care should not become the default in Wales to circumvent the lacuna in Welsh legislation or a resistance to using a legal solution like an Independent User Trust. Nor should it be used to quieten the resistance of disabled people who are at risk of losing their right to manage their care through a Direct Payment because their needs are above the legal limits of social care. This will potentially leave people without their eligible needs being met and having to pay for their social care provision when in fact they are eligible for an NHS Healthcare package which is free at the point of delivery.

Fully Funded NHS CHC packages and Independent User Trusts

The Welsh Government has the option of amending primary legislation to allow for NHS funding to individuals through a direct payment for NHS CHC (i.e. on the same lines as in England). Even if this was a serious consideration it will not be a solution in the short /middle term.

In the current legal situation, it appears that there is only one uncontested way of addressing many of the problems resulting from the absence of a provision in Welsh NHS law providing for the making of direct payments – namely the use of Independent User Trusts (IUTs). IUTs were first developed as a mechanism to overcome the absence of a right to direct payment for social care (i.e. prior to the Community Care (Direct Payments) Act 1996.[2] In *Gunter v SW Staffordshire PCT* [2005] EWHC 1894 (Admin) Collins J held that there was nothing in principle in the NHS Acts to preclude a health body making direct payments to an IUT which would then make arrangements for the necessary support needs of the individual.[3] The trustees in such an arrangement could be a Centre for Independent Living, the disabled person’s family or friends or some other support organisation.

IUTs have been promoted by disabled people’s organisations [4] as a way of addressing the problem of direct payments not being available from the NHS. In England, prior to the national rollout of a right to direct payments for disabled people living in the community who were eligible for NHS CHC funding, the Department of Health issued guidance on the use of IUTs.[5] What is needed is for the Welsh Government to issue similar – but updated – guidance and for this to include a simple template example of an IUT.[6] It is unreasonable (and could lead to significant inequalities) to expect each LHB to develop separate templates (and guidelines for their use) – and also unlikely, since none have (so far as we are aware) notwithstanding this is a long-standing problem.

The delay in providing guidance as to how IUTs can be developed and used by disabled people to enable them to enjoy their independent living entitlements is unconscionable and (given the widespread recognition of the role IUTs can play) and there is no reason why further delay should occur (i.e., delay by suggesting a ‘pilot’ when IUTs are already a legal option).

The draft Framework needs to be revised and guidance provided to LAs and LHBs without further procrastination. The impact on individuals makes it incumbent on Welsh Government to fulfil its manifesto promise.

[1] Welsh Government Director of Social Services and Integration dated 10 February 2016.

[2] See for example L Clements and P Thompson Community Care and the Law (Legal Action Group 6th ed 2017) paras 10.104 – 10.109.

[3] See also Rhydian Social Welfare Law in Wales Direct Payments and NHS Continuing Health Care .

[4] See for example, A Holman and C Bewley Trusting Independence: a practical guide to independent living trust (Values into Action 2001) and J Fitzgerald Using independent user trusts to manage personal health budgets (Mitchell James Ltd 2011)

[5] Department of Health Personal Health Budgets Guide. Options for managing the money (DoH 2012).

[6] A simple precedent for an IUT was, for example, provided in L Clements Community Care and the Law (Legal Action Group 4th ed 2017) at page 888.

Eitem 4.2

P-06-1200 Dylid gwneud rhwymo ceffylau yn anghyfreithlon ac yn weithred o greulondeb yng Nghymru, ni waeth a oes gan y ceffylau gysgod neu beidio

Cyflwynwyd y ddeiseb hon, ar ôl casglu cyfanswm o 4,637 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Ar hyn o bryd, nid yw rhwymo ceffylau yn anghyfreithlon yng Nghymru. Mae pawb siŵr o fod wedi gweld ceffyl hyfryd yn rhwym wrth gadwyn fer yn ymyl y ffordd, heb gysgod rhag y tywydd garw.

Ymddengys nad oes gan yr RSPCA bŵer i wneud dim am y peth! Pe bai ci wedi cael ei glymu yn ymyl ffordd brysur, byddai dicter. Mae'r ddau anifail yn bwysig!

Rhaid pasio deddfau i atal y creulondeb ofnadwy hwn i greaduriaid mor sensitif! Nid oes gan yr anifeiliaid hyn unrhyw ansawdd bywyd; mae'n sgandal llwyr.

Gwybodaeth Ychwanegol:

Creodd yr elusen les HorseWorld ymgyrch #BreaktheChain gyda'r gobaith o newid y gyfraith. Er i'r arfer hwn gael ei alw'n greulon a pheryglus, mae'n aros yn gyfreithiol.

Ewch i'r wefan www.BreakTheChain.org.uk am ragor o wybodaeth.

Byddwn mor falch o Gymru pe bae'n arwain y ffordd i atal yr arfer ofnadwy hwn o'r diwedd. Mae'r RSPCA hefyd yn gwrthwynebu'r arfer, gan ddweud ei fod yn peryglu lles anifeiliaid mewn sawl ffordd.

Mae cod ymarfer Defra er lles ceffylau a chod ymarfer Llywodraeth Cymru yn nodi nad yw rhwymo ceffylau yn ddull addas ar gyfer rheoli'r anifeiliaid.

Rhaid gofyn pam, felly, nad yw'n anghyfreithlon?

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gogledd Caerdydd
- Canol De Cymru

Eich cyf/Your ref P-06-1200
Ein cyf/Our ref LG/00038/22

Jack Sargeant AS
Cadeirydd – Y Pwyllgor Deisebau

3ydd Chwefror 2022

Annwyl Jack,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 20 Ionawr, ynghylch Deiseb P-06-1200: Dylid gwneud rhwymo ceffylau yn anghyfreithlon ac yn weithred o greulondeb yng Nghymru, ni waeth a oes gan y ceffylau gysgod neu beidio. Yn eich llythyr, rydych yn cyfeirio'n arbennig at alwadau gan Blue Cross a'r RSPCA i wella gorfodaeth gan awdurdodau lleol.

Mae ein [Rhadglenn Lywodraethu](#) yn cynnwys pedwar ymrwymiad sy'n ymwneud â lles anifeiliaid ac maent wedi'u cynnwys yn ein [Cynllun Lles Anifeiliaid Cymru](#) dros bum mlynedd. Wedi'i ymgorffori yn y ddau y mae ein cynllun i ddatblygu model cenedlaethol ar gyfer rheoleiddio lles anifeiliaid, cyflwyno system gofrestru ar gyfer sefydliadau lles anifeiliaid, bridwyr masnachol anifeiliaid anwes, ac arddangosion anifeiliaid. Gan gydnabod yr angen i gefnogi gorfodaeth effeithiol, mae ein cynlluniau hefyd yn cynnwys ymrwymiad i gefnogi hyfforddiant swyddogion gorfodi awdurdodau lleol. Mae ein Prosiect Gorfodi Awdurdodau Lleol yn enghraifft o'n hymrwymiad presennol mewn perthynas â chŵn ac mae'r prosiect yn mynd o nerth i nerth.

Mae ein AWPW sy'n heriol, yn cynnwys y gofyniad i gael model cenedlaethol ar gyfer gorfodi, cofrestru a rheoliadau, a gwella'r hyfforddiant a'r sgiliau ar gyfer swyddogion gorfodi awdurdodau lleol. Rydym wedi ei gwneud yn glir y byddwn yn edrych ar yr holl ddeddfwriaeth trwyddedu bresennol sy'n ymwneud â lles anifeiliaid yn ogystal â'r posibilrwydd o ehangu ar draws meysydd eraill. Ar hyn o bryd rydym yn ystyried y ffordd orau o gefnogi parhad ac ehangu'r model hwn er mwyn sicrhau dull cynaliadwy, cynhwysfawr a chyson o orfodi. Byddwn yn cydweithio'n agos ag asiantaethau gorfodi a thrwy weithgor ar y cyd sy'n cynnwys aelodau o Rwydwaith Lles Anifeiliaid Cymru a Grŵp Lles Anifeiliaid Anwes Cymru.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 72
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'n amlwg na allwn gwblhau'r holl waith hwn yn ystod y blynyddoedd cyntaf a bydd yn rhaid inni ganolbwyntio ar rai blaenoriaethau allweddol sydd wedi'u cynnwys yn y cynllun, y mae rhai ohonynt wedi'u codi gan sefydliadau'r trydydd sector. Fodd bynnag, yn unol â bwriad datganedig y cynllun, byddwn yn ymgynghori ar ganlyniad y gwaith blaenoriaethu, yn enwedig mewn perthynas â deddfwriaeth bresennol y gallai fod angen ei diweddarau ac unrhyw fylchau yn ein deddfwriaeth.

Mae'r ymrwymadau hyn yn dangos sut mae lles anifeiliaid a bod yn gyfrifol wrth berchen ar anifeiliaid yn flaenoriaethau i Lywodraeth Cymru a Grŵp Fframwaith Iechyd a Lles Anifeiliaid Cymru. Rydym wedi ymrwmo i gynnal safonau lles uchel ar gyfer pob anifail a gedwir yng Nghymru drwy gydol eu bywydau. Mae Deddf Lles Anifeiliaid 2006 yn amddiffyn ceffylau, fel pob anifail domestig a caeth. O dan y ddeddfwriaeth hon, mae'n drosedd achosi dioddefaint diangen i anifail, neu i berchennog (neu geidwad) fethu â darparu ar gyfer ei anghenion lles.

Yn olaf, fel y soniwyd yn yr ohebiaeth gan Blue Cross a'r RSPCA, mae Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru er Lles Ceffylau (y Cod) yn arf da ar gyfer hyfforddiant ac fe'i diweddarwyd yn 2018 a chyflwynwyd Deddf Rheoli Ceffylau (Cymru) 2014 ar gais awdurdodau gorfodi, cominwyr ac elusennau lles. Mae'r Ddeddf ei hun yn rhoi pwerau pellach i awdurdodau lleol fynd i'r afael â'r broblem o ran gadael ceffylau a merlod i bori ar dir lle nad oes gan berchennog yr anifeiliaid ganiatâd perchennog y tir.

Yn sicr, gallwn ystyried cynnwys hyfforddiant gorfodi yn y *dyfodol* ar rywogaethau eraill o anifeiliaid wrth inni symud ymlaen i weithio ar AWPW a byddwn, yn y cyfamser, yn parhau i weithio gyda rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys awdurdodau lleol, sefydliadau'r trydydd sector a Gweinyddiaethau eraill y DU, i sicrhau bod unrhyw fesurau a gyflwynir gennym yn cael effaith barhaol ar les anifeiliaid yng Nghymru.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Eitem 4.3

P-06-1228 Talu bonws i athrawon uwchradd am farcio a safoni asesiadau swyddogol haf 2021

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Lisa M Williams, ar ôl casglu cyfanswm o 1,252 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

O ganlyniad i'r pandemig, athrawon Cymru sydd yn cario'r baich am farcio, safoni a chymedroli asesiadau TGAU, UG ac A2 yn lle'r byrddau arholi. Mae hyn ar ben dysgu amserlen arferol a marcio gwaith dysgwyr eraill. Mae rhai athrawon ond wedi cael eu rhyddhau am un awr i gyflawni'r gwaith sydd yn anochel felly wedi gorfod cael ei gwblhau ar ôl oriau gwaith ac ar y penwythnos. Mae athrawon CA4 a 5 Cymru yn haeddu bonws am eu hymdrechion fel athrawon Yr Alban.

Gwybodaeth Ychwanegol:

<https://www.thenational.scot/news/19094405.nicola-sturgeon-update-400-payment-secondary-school-teachers-lecturers/>.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Cwm Cynon
- Canol De Cymru

Drwy e-bost

Jack Sargeant AS
Cadeirydd, Y Pwyllgor Deisebau

28 Ionawr 2022

Annwyl Mr Sargeant,

Deiseb P-06-1228 Talu bonws i athrawon uwchradd am farcio a safoni asesiadau swyddogol haf 2021

Diolch am eich llythyr ar ran y pwyllgor mewn perthynas â'r ddeiseb uchod, yn gofyn am ganfyddiadau ein harolwg ar osod graddau. Yn dilyn haf 2021, rydym wedi bod yn casglu gwybodaeth am ganfyddiadau athrawon o'r broses o bennu graddau gan y ganolfan. Mae ein harolwg a'n cyfweiliadau wedi canolbwyntio ar feithrin dealltwriaeth ddyfnach o sut y defnyddiwyd fframwaith pennu graddau gan y ganolfan, profiadau athrawon o'r broses a'u barn arni (gan gynnwys y gallu i reoli'r gwaith), hyder yn y canlyniadau a'r safbwyntiau ar sut y gellid gwella'r dull gweithredu. Mae'r cyfweiliadau yn dilyn yr arolwg bellach wedi dod i ben ac rydym yn disgwyl cyhoeddi'r adroddiad ymchwil ym mis Mai.

Yn ystod y prosiect ymchwil hwn ac yn ein gwaith ymgysylltu â rhanddeiliaid dros y ddwy flynedd ddiwethaf, rydym wedi cael adborth ar lwyth gwaith cynyddol ac wedi clywed pryderon tebyg i'r rhai a nodir yn y ddeiseb. Clywsom bryderon hefyd fod rhai athrawon, cyn covid, wedi cael cyfle i ymgymryd â gwaith cyflogedig i'r corff dyfarnu, er enghraifft fel arholwyr, a'u bod wedi colli incwm y byddent wedi'i ddisgwyl fel arall o'r gwaith hwn. Mae'r papur briffio a gawsom gan ein cyflenwr ymchwil ar ganfyddiadau interim o'r ymchwil hefyd yn awgrymu, er bod yr amser a neilltuwyd gan athrawon i raddio yn 2021 yn sylweddol, ei fod hefyd yn amrywio o ran statws y staff ac yn debygol o fod yn unol â'r sut y trefnodd y ganolfan ei dull o asesu a graddio ac i ba raddau y cafodd elfennau eraill o'r llwyth gwaith eu dibrisio.

Yn yr Alban rydym wedi gweld yr heriau o weinyddu tâl 'bonws' wrth i athrawon cymwys yno dderbyn taliad untro o £400 am y gwaith ychwanegol.¹ Mae hwn yn fater cymhleth, a byddem yn awgrymu bod eraill mewn sefyllfa well i roi sylwadau ar lwyth gwaith athrawon a chyfreithlondeb unrhyw daliad o'r fath.

¹ <https://www.gov.scot/publications/coronavirus-covid-19-guidance-for-employers-on-one-off-gbp400-payment-for-teachers/>

Byddwn yn sicrhau y byddwn yn rhannu ein hadroddiad ymchwil gyda'r pwyllgor pan fyddwn yn ei gyhoeddi.

Yn gywir

Philip Blaker
Prif Weithredwr

P-05-1228 Talu bonws i athrawon uwchradd am farcio a safoni asesiadau swyddogol haf 2021, Gohebiaeth – Deisebydd i'r Pwyllgor, 26.02.22

DEISEB P-06-1228

- mae'n amlwg bod Cymwysterau Cymru wedi derbyn adroddiad y cwmni ymchwil a'u darganfyddiadau llawn.
- mae Cymwysterau Cymru felly yn cydnabod y llwyth gwaith cynyddol a oedd ar athrawon yn Haf 2021, a bod rhai athrawon wedi colli incwm fel arholwyr.
- codir y pwynt ganddynt fod anghysondebau yn yr amser a neilltuwyd i raddio a phennu graddau wedi amrywio o ysgol i ysgol ac o ran statws yr athro a hynny felly wedi ychwanegu at y baich gwaith.
- gan fod Cymwysterau Cymru wedi derbyn yr adroddiad ac yn medru dyfynnu ohono, pam felly ydy'r proffesiwn a'r cyhoedd yn gorfod aros tan fis Mai iddo gael ei gyhoeddi yn swyddogol, ar ddechrau y tymor arholiadau? Oes yna agenda cudd o ryw fath, i'w gyhoeddi yn dawel pan fo athrawon yn rhy brysur i'w ddarllen a chorddi? Mae gorfod aros mor hir am yr adroddiad yn hollol annerbyniol yn fy marn i. Dylai Cymwysterau Cymru gyhoeddi'r adroddiad nawr ac fe ddylech chi fynnu eu bod nhw, gan eu bod yn atebol i chi.
- efallai bod y system yn Yr Alban o dalu'r bonws wedi bod yn un gymhleth ond mae'n ddigon clir - dylai unrhyw athro a oedd yn gorfod marcio, safoni, cymedroli TGAU, AS, a Lefel A tu hwnt i'w gofynion ac oriau gwaith statudol dderbyn bonws fel ad-daliad am y baich gwaith ychwanegol. Dim ond ddoe ar 'Work Your Proper Hours Day' 25/2/22, datgelwyd yr ystadegau canlynol i'r cyhoedd,

' According to an analysis by the TUC, 31% of UK teachers did unpaid overtime in 2021, up from 25% in 2020. The average weekly unpaid hours for teachers doing overtime rose from 10.7 in 2020 to 11.2 in 2021'.

- Ydy Jeremy Miles AS, Gweinidog Addysg a'r Gymraeg wedi darllen yr adroddiad ar y baich gwaith ar athrawon yn Haf 2021? Beth yw ei farn?

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

P-06-1230 Mae pob eiliad yn cyfrif: Dylid gosod diffibriliwr ym mhob ysgol yng Nghymru i'r cyhoedd gael mynediad ato

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Rob Shill, ar ôl casglu cyfanswm o 64 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae llawer o bobl nad ydynt yn gwybod ble mae eu diffibriliwr agosaf.

Pe bai diffibriliwr wedi'i osod y tu allan i bob ysgol ar giât / ffens / wal allanol, yna byddai pawb yn gwybod, pe bai angen diffibriliwr arnynt, dim ond edrych am eu hysgol agosaf fyddai ei angen arnynt i ddod o hyd i'r offer hanfodol hwn.

Ni ddylid cyfyngu mynediad at ddyfeisiau mewn lleoliadau pan fydd y sefydliad ar agor yn unig.

Mae mynediad cyhoeddus 24 awr y dydd, 7 diwrnod yr wythnos yn hanfodol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Aberafan
- Gorllewin De Cymru

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-06-1230
Ein cyf/Our ref JMEWL/00150/22

Jack Sargeant AS
Cadeirydd - Y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

9 Chwefror 2022

Annwyl Jack,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 20 Ionawr 2022, lle gwnaethoch ofyn beth fyddai'r ffordd orau ymlaen i sicrhau bod y wybodaeth ar gael am yr arian sydd ar gael i brynu diffibrilwyr ar gael i sefydliadau ac ysgolion

Yn anffodus, mae'r broses ymgeisio ar gyfer diffibriliwr y cyfeiriwyd ati yn fy ymateb ddiwedd y llynedd bellach wedi cau.

Fel y gwyddoch, hwyluswyd y cyllid blaenorol drwy bartneriaeth rhwng Ymddiriedolaeth GIG Ambiwllans Cymru ac Achub Bywyd Cymru, ac ymddangosodd hefyd ar dudalennau Achub Bywyd Cymru Llywodraeth Cymru. Yn ogystal, mae Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwllans Cymru eisoes wedi cynnig diffibrilwyr i ysgolion drwy gysylltu â nhw'n uniongyrchol.

Ar hyn o bryd, yr ydym yn ystyried potensial cylch ariannu pellach; a byddai'n defnyddio proses debyg. Yn ogystal, byddem hefyd yn ystyried hyrwyddo'r ymgyrch drwy ein grwpiau a'n llwyfannau cyfathrebu rheolaidd rhwng ysgolion a cholegau.

Yn gywir

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 80
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

P-05-949 ARBED YR HEN YSGOL GANOLRADD I FERCHED Y BONTFAEN RHAG EI DYMCHWEL

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Sara Pedersen, ar ôl casglu 2,080 o lofnodion ar-lein a 3,442 ar bapur (dim yn derfynol), sef cyfanswm o 5,522 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Galwn ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i amddiffyn yr hen 'Ysgol Ganolradd i Ferched' y Bontfaen, Bro Morgannwg. Hon oedd yr ysgol ganolradd gyntaf i gael ei hadeiladu yn benodol ar gyfer addysgu merched yng Nghymru (a Lloegr), ac mae cais cynllunio wedi ei gyflwyno i'w ddymchwel. Byddai methu ei gwarchod yn arwain at golli adeilad hanesyddol o bwysigrwydd cenedlaethol.

Wedi'i hagor ym 1896, ysgol ganolradd merched y Bontfaen oedd yr ysgol ganolradd gyntaf i ferched gael ei hadeiladu yng Nghymru (a Lloegr) o ganlyniad i Ddeddf Addysg Ganolradd Cymru 1889, a oedd ynddo'i hun yn foment bwysig yn Hanes Cymru. Ymysg ei gyfoeswyr, roedd ysgol y Bontfaen yn hynod anghyffredin o ran cynnwys llety i rai o'r disgyblion o'r cychwyn ac am gael ei ariannu i raddau helaeth gan ddyngarwr lleol.

Mae cymeriad gwreiddiol yr ysgol wedi goroesi i radd uchel iawn, yn allanol a thŷ mewn, gan gynnwys y neuadd a grisiau gwreiddiol. Dim ond 5 ysgol gymharol (o 95) sydd wedi'u rhestru ledled Cymru. Mae arolwg ohonynt i gyd yn cadarnhau fod ysgol y Bontfaen wedi goroesi i raddau cyfatebol i rai a gwell nag eraill.

Roedd y pensaer, Robert Williams, yn arloeswr ei gyfnod ac yn enwog am fod yn un radical. Roedd yn flaengar wrth annog cadwraeth adeiladau, yn arloeswr cenedlaethol o ran tai cymdeithasol, hybodd Ysgol Pensaernïaeth Cymru a hyrwyddodd cyhoeddi yn yr iaith Gymraeg. Yn ddiweddarach yn ei yrfa aeth i weithio i deulu Davies Bryan yn Llundain ac yna'r Aifft, lle mae llawer o'i adeiladau yn dal i sefyll ac wedi'u gwarchod yn genedlaethol.

Mae cyn 'Ysgol Ganolradd i Ferched y Bontfaen' wedi goroesi fel tystiolaeth amlwg a deniadol o gyfnod pwysig yn hanes Cymru pan ddarparwyd cyfleoedd cyfartal i ferched difreintiedig yr oes. Rydym yn annog

Llywodraeth Cymru, fel ceidwaid ein treftadaeth, i amddiffyn yr adeilad hwn, unai drwy ei restru neu ddarparu cyllid tai cymdeithasol ychwanegol i alluogi ei drawsnewid.

Gwybodaeth ychwanegol:

Cyfeiriad: Scourfield (2019). FORMER COWBRIDGE COMPREHENSIVE SCHOOL, ABERTHIN ROAD, COWBRIDGE – AN HISTORICAL AND ARCHITECTURAL APPRAISAL.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Bro Morgannwg
- Canol De Cymru

1st March 2022

Dear Members of the Petitions Committee,

RE: Petition P-05-949. Save Cowbridge Old Girls' School from Demolition

On behalf of everyone who signed the above petition and who supports our campaign, I wish to thank you for giving it your consideration and for putting it forward for a debate. We welcomed the cross-party support received during the debate and that it also highlighted the wider issue regarding the loss of historic buildings across Wales.

The response from the Deputy Minister for Arts and Sports was very disappointing although not unexpected given the resistance to scrutiny that has been evident throughout this case. More concerning was the number of inaccurate and misleading statements that were included in the Deputy Minister's response, specifically surrounding the listing criteria. In her statement she acknowledged that the school has historic interest which, according to the legislation, would justify granting it listed status. However, she incorrectly stated that to be a candidate for listing a building must have historic and architectural merit. She based her justification for not listing the school or allowing further review of the case on this false statement. More in depth analysis of the statement is enclosed.

We now urge you to seek clarification from the Deputy Minister regarding these statements in view of the fact that these were provided as a reason to not accept the requests of the petitioner and supporting Members of the Senedd to seek an independent peer review. Indeed, the comments provide further evidence as to why an urgent review of the way in which Cadw operates and advises Welsh Government is needed.

Yours sincerely,

Sara Pedersen
SAVE Cowbridge Girls' School Campaign Group

Response to the statement made by Dawn Bowden, Deputy minister for Arts and Sports at the end of the “Debate on petition P-05-949 Save Cowbridge Intermediate School for Girls from demolition”

Dr Tudur Davies BA MA PhD FSA

Outlined below are specific statements made by the Deputy Minister during the debate on Petition P-05-949 are either contested by research undertaken by Scourfield (2019) and Davies and Scourfield (2020) or are demonstrably incorrect. In light of these issues, a review of the Deputy Minister’s listing decision is requested. The sections in question from the Deputy Minister’s statement are as follows:

Statement No. 1:

“So, **I do fully acknowledge the historical interest of the school**, and I agree it will be a huge shame to see it demolished. However, **to be listed by the Welsh Government, a building must demonstrate architectural and historic qualities of national significance**. So, **it has to meet both those criteria**, as set out in that national listing criteria.”: 310

I would challenge the statement that the school does not have architectural qualities of national significance, as argued by Scourfield 2019 and Davies and Scourfield 2020. These two reports specifically note architectural elements that are possibly unique to the school at Cowbridge and that features belonging to the original 1895-6 school survive to a very high degree. However, I do welcome the deputy minister’s acknowledgement of the historic interest of the school. Nevertheless, I must point out that the deputy minister is incorrect about the need to demonstrate both architectural **and** historic qualities of national significance. The Planning (Listed Building and Conservation Areas) Act of 1990 and the Historic Environment Wales Act 2016 state ‘architectural **or** historic interest’ when discussing criteria for listing rather than ‘**and**’. By publicly acknowledging the historic interest of the school, the minister has by implication acknowledged that the school does in fact meet the criteria for listing. I would therefore invite the Deputy Minister to re-consider the government’s position on the listing of this building given her acknowledgement of the building’s historic significance.

I would also note that in his justification of the listing of listing Grove Park School in Wrexham in 2016, the RT Honourable Mark Drakeford made specific reference to its historic interest in the education of women and that “the history of women’s education in Wales – as in women’s experience more generally – is under-represented”. Given the pivotal role the School in Cowbridge played in the education of women, especially in science, it surely deserves similar recognition through listing.

Statement No. 2:

“**This building has effectively been assessed against the listing criteria three times**: first, as part of the national community listing resurvey of Cowbridge **in 1999**, then by Cadw historic buildings specialists in response to a request **in 2018**, and again by an independent expert **in 2020**. The later assessments included the careful scrutiny of all the evidence provided by the campaigners. The conclusion was that, unfortunately, the criteria are not met in this instance.”: 310

Our campaign group has repeatedly asked Cadw to provide evidence for the listing decision of 1999 as part of the listing resurvey of Cowbridge. Scourfield’s report on the merits of the school for listing suggests that it could in fact have been missed out due to the architectural richness of Cowbridge (Scourfield 2019: 21). Indeed in 1999, the school would have been in active use, and its position on

the outskirts of the town, away from the town's conservation area and other prominent listed building may have meant that it was not considered alongside other buildings in the town. Nevertheless, as also noted by Scourfield, our appreciation of buildings like Cowbridge School is 'likely to be greater and better-informed than at the time of the original survey, two decades ago' (Scourfield 2019: 21).

It should also be noted that the research undertaken by Scourfield on the architectural and historic significance of the school was undertaken after the 2018 assessment undertaken by Cadw, which was therefore undertaken without the full range of facts currently known about the school. Whilst the 'independent' assessment made in 2020 did indeed make use of information provided in the Scourfield (2019) report, several of the conclusions made are highly subjective, unsubstantiated and contradicts the views of more than 20 relevant specialists who support the listing decision (see <https://oldgirlsschool.wales/experts/>). The majority of these 20 specialists have previously written to the former Deputy Minister for Culture, Sport and Tourism, Lord Dafydd Elis-Thomas, but their views were dismissed as a 'protest letter' rather than expert opinion that should have been considered as evidence of the school's significance.

There are also significant concerns relating to the independent nature of Richard Hayman's report due to undeclared conflicts of interest. An immediate relation of Richard Hayman works as an architect and has a number of historic buildings within his portfolio. At the time of Richard Hayman's assessment, this member of the family was working in partnership with the proposed developer of the School, Hafod Housing Association on another scheme (as confirmed in a social media post) Whilst Richard Hayman's integrity is not questioned, serious concerns are raised about the procurement process if this significant conflict of interest was not noted. In addition, due to the long-standing relationship of working alongside the Cadw inspectors involved in this case, there is concern over true impartiality.

A further concern is the lack of transparency in the listing decision. An internal report of the listing decision was undertaken by Cadw in response to supplemental research on the school undertaken by Davies and Scourfield (2020) but was purposely withheld from the authors as it would "have the effect of inviting further unnecessary debate" (Cadw memo DET/00488/20).

It is, therefore, contested that a truly independent assessment of the listing decision has taken place that considers the full range of evidence pertinent to the school. The behaviour exhibited by of Cadw as part of this listing process has displayed a distinct lack of transparency and accountability in their decision-making process. This also highlights the need for the establishment of an advisory panel for the Welsh Historic Environment as stipulated by the Historic Environment (Wales) Bill of 2016 to advise the Welsh Government on the implementation of policy, which has yet to be undertaken. It is for the reasons listed above why a truly independent review of the listing decision has been sought to ensure full transparency and accountability relating to the listing decision for the school.

Statement No.3:

"This building no longer survives as built, its form has been compromised by large-scale **alterations in 1909** and more recently, as recently as a few years ago, with the **insertion of UPVC windows.**": 313

The extent to which the building has been compromised by the 1909 extension is highly subjective and indeed contested by Davies and Scourfield (2020) and by 20 senior professionals and academics who have written to the deputy minister's predecessor, Lord Dafydd Elis Thomas. The addition of UPVC windows in the school is largely a cosmetic issue that can be easily reversed, and indeed several buildings have been listed with UPVC windows, "often having 'modern glazing' in their description" (Davies & Scourfield 2020: 17) – as such this should not be taken into consideration as serious alteration to the building as part of the listing decision.

Cadeiryddion y Pwyllgorau

18 Chwefror 2022

Canfyddiadau ymgysylltiad ynghylch blaenoriaethau'r Chweched Senedd â phlant a phobl ifanc

Annwyl Gadeiryddion y Pwyllgorau

Fel rhan o'r ymgynghoriad a gynhaliwyd gennym i lywio ein blaenoriaethau ar gyfer y Chweched Senedd, cynhaliodd tîm ymgysylltu â dinasyddion y Senedd gyfres o weithgareddau ymgysylltu â phlant a phobl ifanc ar ein rhan. Diben yr ymgysylltiad hwnnw oedd dysgu mwy am yr hyn sydd bwysicaf i blant a phobl ifanc.

Clywodd y tîm ymgysylltu â dinasyddion yn uniongyrchol gan 127 o blant ar draws saith sesiwn. Ymgysylltwyd â phlant a phobl ifanc ledled Cymru, mewn ystod amrywiol o leoliadau. Roeddent yn targedu plant yr ydym ni fel Pwyllgor yn ei chael yn anodd eu cyrraedd, megis plant o dan 12 oed a phlant o deuluoedd incwm isel. Adroddodd y tîm eu canfyddiadau inni yn ystod ein cyfarfod ar 27 Ionawr.

Cefais i a'm cyd-aelodau o'r Pwyllgor ein synnu gan yr eglurder a oedd gan y plant a'r bobl ifanc i gyfleu eu pryderon a'u blaenoriaethau. Daeth themâu clir i'r amlwg o'r gwaith ymgysylltu, gyda manylion sy'n adlewyrchu amrywiaeth y plant a gyfrannodd a'u profiadau gwahanol o'r byd o'u cwmpas. Trafodwyd datgoedwigo, sbwriel, ynysu cymdeithasol, iechyd meddwl, tlodi, amseroedd aros ysbytai, seilwaith, amrywiaeth, y cyfryngau cymdeithasol a llawer mwy. Roeddent yn rhannu eu safbwyntiau – a'u gweledigaethau ar gyfer Cymru well – yn glir ac yn groyw.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, roeddem yn teimlo'n gryf y dylem ei rannu â chi. Mae popeth a godwyd gan y plant a phobl ifanc yn uniongyrchol berthnasol i o leiaf un Pwyllgor arall o'r Senedd. Mae llawer ohono'n berthnasol i wahanol Bwyllgorau, a dylai rhywfaint ohono atseinio gyda phob un ohonom.

Rwyf felly wedi atodi adroddiad y tîm ymgysylltu â dinasyddion i'r llythyr hwn. Gobeithiaf y gallwch ddod o hyd i'r amser i'w ystyried a chynnwys ei ganfyddiadau yn eich gwaith.

Rwy'n sylweddoli bod cymaint o waith i bwyllgorau'r Senedd ei wneud, a gall ymddangos fel pe na bai byth ddigon o amser i wneud y cyfan. Mae'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg felly'n croesawu'n fawr unrhyw gyfleoedd i gydweithio lle bo hynny er budd inni gyd fel pwyllgorau – neu'n bwysicach, er lles plant a phobl ifanc Cymru.

Yn gywir

Jayne Bryant AS

Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.